

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ,  
МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ**

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Тестові та практичні завдання  
з навчальної дисципліни  
"ГРОШІ ТА КРЕДИТ"  
для студентів напряму підготовки  
6.030503 "Міжнародна економіка"  
всіх форм навчання**

**Харків. Вид. ХНЕУ, 2013**

Затверджено на засіданні кафедри міжнародної економіки та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності.

Протокол № 2 від 02.11.2012 р.

**Укладач** Стахорська С. І.

Т36 Тестові та практичні завдання з навчальної дисципліни "Гроші та кредит" для студентів напряму підготовки 6.030503 "Міжнародна економіка" всіх форм навчання / укл. С. І. Стахорська. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. – 68 с. (Укр. мов.)

Запропоновано тестові завдання і задачі за модулями й темами з даної навчальної дисципліни, які формують відповідні професійні компетентності.

Рекомендовано для студентів напряму підготовки 6.030503 "Міжнародна економіка".

## **Вступ**

Метою проведення контролю вивченого матеріалу з навчальної дисципліни "Гроші та кредит" є закріплення студентами знань, опанованих під час лекційних занять, а також формування системи професійних компетентностей (знань і прикладних вмінь та навичок) щодо використання принципів, методів й інструментів управління фінансами.

Завдання для діагностики знань з навчальної дисципліни подані у вигляді тестів і задач у межах двох змістовних модулів, які складають теоретичну та методичну основу дисципліни.

Для проведення якісної діагностики ступеня засвоєння матеріалу студентами використовуються задачі та тестові завдання різного формату. Є такі задачі: розрахунково-аналітичні (розрахунок окремих економічних показників та їх аналіз), розрахунково-ситуаційні (розрахунок економічних показників і вирішення проблеми, ґрунтуючись на результатах розрахунків), ситуаційні (визначення та обґрунтування способів, варіантів, методів, алгоритмів вирішення проблеми). Тестові завдання бувають закритої (із запропонованими варіантами відповідей, з яких обирається одна правильна) та відкритої (з вільно конструйованими відповідями) форми.

Тестові завдання закритої форми складаються з трьох компонентів: інструкції з їх виконання, запитальної (змістової) частини та відповіді. За принципом побудови відповіді виділяють наступні тестові завдання закритої форми. Альтернативні тестові завдання, які передбачають наявність двох варіантів відповіді типу: "так – ні", "правильно – неправильно" тощо. Їх використовують для перевірки правильності вибору або прийняття рішення у згорнутій формі. Крім того, застосовуються також альтернативні тестові завдання з множинним вибором, що передбачають принаймні три можливі відповіді (але не більше п'яти). Завдання такого типу доцільно використовувати в тих випадках, коли необхідно перевірити вміння правильно відтворювати отримані знання. У цьому типі тестових завдань із запропонованих декількох відповідей є правильною лише одна.

## **1. Кваліфікаційні вимоги до студентів**

Студенти повинні отримати цілісне уявлення щодо наукового розуміння сучасної системи грошово-кредитних відносин, об'єктивних законів, принципів, методів та форм її розвитку та регулювання, глибоко усвідомити

та засвоїти засади грошово-кредитної політики держави і механізм її реалізації, отримати практичні навички щодо застосування понять, категорій, методів та інструментів сучасної грошово-кредитної системи.

Основними завданнями дисципліни є:

з'ясування сутності, функцій та ролі грошей і кредиту; вивчення механізму функціонування грошової системи в ринковій економіці;

визначення закономірностей функціонування валютного ринку і валютної системи;

визначення закономірностей функціонування грошового ринку як теоретико-методологічної бази державної монетарної політики;

засвоєння ролі, специфіки та практики використання грошово-кредитної політики центрального банку;

розгляд основ побудови банківської системи та операцій банків;

визначення напрямів діяльності небанківських фінансових інститутів, щодо грошово-кредитного обслуговування суб'єктів господарювання та населення в Україні.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен знати:

економічну суть механізму функціонування грошей як об'єктивного результату розвитку товарного виробництва та обміну;

закономірності становлення й розвитку грошових і кредитних систем країни;

складові елементи грошової та кредитної систем України і шляхи забезпечення їх стійкості;

сутність та економічні основи функціонування грошового ринку;

місце і роль грошової та банківської системи в інфраструктурі грошового ринку;

необхідність і суть кредиту та особливості розвитку кредитних відносин в економіці України;

правовий статус і економічні основи діяльності центрального банку як головного суб'єкта грошово-кредитної політики;

поняття і механізм регулювання валютного ринку та валютних систем.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен вміти:

оцінювати стан грошової та кредитної систем країни;

здійснювати фінансові розрахунки;

забезпечувати раціональне використання факторів впливу центрального банку на діяльність інфраструктури грошового ринку України з урахуванням досвіду країн із розвиненою економікою;

формувати висновки про забезпечення стабільності національної грошової одиниці в умовах існування розвинутих грошових ринків та розгалуженої системи кредитно-фінансових інститутів.

При викладанні навчальної дисципліни основна увага приділяється досягненню синтезу теорії і практики, що сприяє підготовці компетентного спеціаліста. Перелік професійних компетентностей цієї у розрізі тематики навчальної дисципліни "Гроші та кредит" наведено в табл. 1.

Таблиця 1

**Професійні компетентності, якими мають володіти випускники  
напрямку підготовки "Міжнародна економіка" рівня "Бакалавр" після  
вивчення навчальної дисципліни**

Назва теми	Назва компетентності
1	2
Змістовний модуль 1. Сутність грошово-кредитних відносин	
Тема 1. Сутність і функції грошей	1.1. Здатність до визначення місця та взаємозв'язку грошей та кредиту з іншими вартісними категоріями
Тема 2. Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм	2.1. Здатність до вивчення та узагальнення економічної природи, ознак і функцій грошей. 2.2. Здатність до вивчення і узагальнення основних теоретичних засад грошей та кредиту, характеристики основних теорій грошей
Тема 3. Грошовий обіг і грошові потоки	3.1. Здатність до визначення структури грошових потоків фінансової системи України. 3.2. Здатність здійснювати аналіз і управління грошовими потоками держави і підприємства. 3.3. Здатність до вивчення і узагальнення сутності фінансової політики та засобів фінансового механізму. 3.4. Здатність аналізувати фінансово-правові акти з огляду на виявлення їх позитивного та негативного впливу на фінансові відносини між державою, фізичними і юридичними особами
Тема 4. Грошовий ринок	4.1. Здатність до вивчення і узагальнення основних принципів та закономірностей функціонування грошового ринку. 4.2. Здатність обґрунтовувати та приймати оптимальні рішення при інвестуванні у грошові фінансові інструменти. 4.3. Здатність проводити аналіз зовнішніх та внутрішніх чинників формування вартості на грошовому ринку

1	2
Тема 5. Грошові системи	5.1. Здатність до вивчення основних елементів, принципів організації та складу грошової системи
Тема 6. Інфляція та грошові реформи	6.1. Здатність користуватися спеціальними нормативно-правовими документами, що регулюють грошово-кредитні відносини в державі. 6.2. Здатність до вивчення і узагальнення методів державного регулювання грошово-кредитної системи та її елементів
Тема 7. Валютний ринок і валютні системи	7.1. Здатність до вивчення та узагальнення методів регулювання валютних курсів
Змістовний модуль 2. Теоретичні основи та методичні засади кредитних операцій	
Тема 8. Кредит у ринковій економіці	8.1. Здатність проводити аналіз зовнішніх та внутрішніх чинників формування вартості кредитних ресурсів. 8.2. Здатність обґрунтовувати та приймати оптимальні рішення при залученні позикових засобів. 8.3. Здатність аналізувати особливості використання різних кредитних інструментів при фінансуванні зовнішньоекономічної діяльності підприємства. 8.4. Здатність планувати грошово-кредитну політику підприємства. 8.5. Здатність організовувати процес кредитування підприємства. 8.6. Здатність оцінювати всі можливі варіанти фінансових наслідків під час прийняття того чи іншого управлінського рішення у сфері грошових, валютно-фінансових та кредитних відношень
Тема 9. Фінансові посередники грошового ринку	9.1. Здатність до вивчення й узагальнення основних принципів та закономірностей функціонування кредитної системи держави
Тема 10. Центральні банки	10.1. Здатність до вивчення і узагальнення основних функцій, принципів та політики центрального банку держави
Тема 11. Комерційні банки	11.1. Здатність до визначення місця комерційних банків у загальній кредитній системі
Тема 12. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною	12.1. Здатність до вивчення і узагальнення сутності та ролі міжнародних валютно-кредитних установ та форм їх співробітництва з Україною

## 2. Тестові завдання

### Змістовний модуль 1. Сутність грошово-кредитних відносин

#### Тема 1. Сутність і функції грошей

**Завдання 1. До кожного наведеного положення знайдіть відповідний термін або поняття.**

1. Гроші виникають тоді, коли люди уявляють собі необхідність їх існування як певного засобу, що забезпечує рух товарів.
2. Форма грошей, цінність яких визначається не вартістю матеріалу, з якого вони виготовлені, а набувається в обігу.
3. Гроші обслуговують погашення різноманітних боргових зобов'язань.
4. Гроші мають бути досить міцними фізично.
5. Гроші виділяються із загальної товарної маси, оскільки вони найпридатніші для виконання функціональної ролі грошового товару.
6. Гроші є посередником в обміні товарів і забезпечують їх обіг.
7. Величина грошової одиниці.

**Терміни і поняття:**

- а) раціоналістична концепція походження грошей;
- б) еволюційна концепція походження грошей;
- в) засіб платежу;
- г) засіб обігу;
- д) довговічність;
- є) масштаб цін;
- ж) неповноцінні гроші.

**Завдання 2. Знайдіть єдину правильну відповідь.**

1. Що таке грошова функція:
  - а) певний "обов'язок", який виконують гроші, обслуговуючи рух вартості в процесі відтворення;
  - б) специфічна зовнішня відмінність грошей у товарному світі;
  - в) здатність грошей без додаткових витрат у будь-який час обмінюватися на будь-яке благо?

2. Яку функцію виконують гроші, надаючи вартості товару форми ціни:
- а) міри вартості;
  - б) засобу обігу;
  - в) засобу платежу?
3. Наявність якої умови об'єктивно передбачає процес формування ціни товару:
- а) наявність при цьому готівкових грошей;
  - б) фізичну присутність продавця і покупця;
  - в) наявність масштабу цін?
4. Яку важливу суспільну потребу, крім вираження вартості товарів, дають змогу розв'язувати гроші як міра вартості:
- а) збільшувати обсяги капіталовкладень в економіку;
  - б) запобігати коливанню цін;
  - в) кількісно виражати економічні процеси та явища на мікро- і макро-рівні?
5. Чим є гроші, коли вони виконують функцію засобу обігу:
- а) чинником розвитку конкурентного середовища на товарному ринку;
  - б) посередником в обміні товарів, засобом їх реалізації;
  - в) індикатором співвідношення попиту і пропозиції?
6. Які гроші не можуть виконувати функцію засобу нагромадження вартості:
- а) нерозмінні паперові грошові знаки;
  - б) депозитні, електронні;
  - в) гроші, що швидко знецінюються?
7. З наведених причин вирішальну роль у демонетизації золота відіграли:
- а) недостатня маса золотих запасів у природі;
  - б) інтенсивне використання золота у виробництві;
  - в) велика дорожнеча обігу золотих грошей;
  - г) втрата реальної вартості золотими монетами;
  - д) неможливість регулювати золотий обіг.
8. Повноцінні гроші – це:
- а) товарні гроші;
  - б) паперові гроші;
  - в) банківські гроші.
9. Гроші в функції масштабу цін вимірюють:
- а) вартість товару;
  - б) ціну товару;
  - в) вартість грошової одиниці.



10. Кількість грошей за товар вказує на:

- а) масштаб цін;
- б) вартість;
- в) ціну.

11. Ціна:

- а) може відхилитися від вартості;
- б) не може відхилитися від вартості;
- в) повинна відхилитися від вартості.

12. Гроші обслуговують процес ціноутворення у функції:

- а) засіб обігу;
- б) засіб платежу;
- в) міра вартості.

13. Гроші виступають як ідеальні у функції:

- а) накопичення;
- б) міри вартості;
- в) засобу обігу.

14. Девальвація – це:

- а) збільшення вартості грошової одиниці;
- б) зменшення вартості грошової одиниці;
- в) зменшення грошей в обігу.

15. Функцію засобу обігу можуть виконувати:

- а) повноцінні гроші;
- б) неповноцінні гроші;
- в) наявні гроші.

16. Дефляція – це:

- а) випуск грошей в обіг;
- б) зменшення грошей в обігу;
- в) процес рахування грошей.

17. Емісія – це:

- а) додатковий випуск грошей в обіг;
- б) вилучення грошей з обігу;
- в) процес рахування грошей;
- г) офіційне підвищення курсу національної валюти.

18. Кількість грошей, необхідних для обігу товарів, установлюється за допомогою:

- а) закону вартості;
- б) масштабу цін;
- в) закону грошового обігу.

19. Яка функція грошей лежить в основі виникнення паперових грошей:

- а) міри вартості;
- б) засобу платежу;
- в) засобу обігу?

20. Наявність грошей в економіці:

- а) стимулює економічні процеси;
- б) гальмує економічні процеси;
- в) не впливає на економічні процеси;
- г) спонукає виробників виробляти більше з меншими витратами.

21. Зміна кількості грошей в обігу:

- а) не змінює обсяг платоспроможного попиту;
- б) впливає на обсяги виробництва і зайнятість;
- в) не впливає на обсяги виробництва і зайнятість.

22. Для того щоб служити засобом нагромадження і заощадження, гроші повинні:

- а) мати здатність зберігати вартість;
- б) приносити прибуток;
- в) бути реальними;
- г) бути світовими.

23. Функцією грошей є:

- а) розподіл вартості;
- б) засіб обігу;
- в) створення фінансових фондів;
- г) гальмування інфляції.

24. У якій функції гроші найбільше потерпають від інфляції?

- а) міра вартості;
- б) засіб нагромадження;
- в) засіб обігу;
- г) засіб платежу.

25. Вартість повноцінних грошей – це:

- а) вартість товару, який виконує роль грошей;
- б) їх купівельна спроможність;
- в) їх курс.

26. Вартість неповноцінних грошей – це:

- а) вартість товару, який виконує роль грошей;
- б) їх купівельна спроможність;
- в) їх курс.

**Завдання 3. Визначте, яке з тверджень правильне, а яке – помилкове.**

1. Ціна товару – це грошовий вираз вартості товару.
2. Ціна товару не залежить від вартості грошей.
3. Гроші і валюта – теоретично це одне й теж.
4. Ціна грошової одиниці – це її курс відносно до іншої грошової одиниці.
5. Девальвація як метод валютної політики, призводить до підвищення цін на закордонні товари.
6. Негативним наслідком для країни, яка девальвувала свою валюту, є подорожчання імпорту.
7. Девальвація приваблює експорт товарів, але знижує експорт капіталу.
8. Ревальвація дозволяє для країни, яка її проводить, дешевше купувати іноземну валюту.
9. Ревальвація співпадає з інтересами експортерів капіталу, але не співпадає з інтересами імпортерів капіталу.
10. У сучасних умовах масштаб цін встановлюється після визначення цін на товари.
11. Якщо рівень цін на товари послуги зменшиться на 50 %, то вартість грошей подвоїться.
12. Монетна форма грошей була замінена кредитними грошами в функції засобу платежу.
13. Історично кредитні гроші виникають на ґрунті обігу паперових.
14. Форма кредитних грошей "банкнота" стала пануючою формою грошових знаків.
15. Сьогодні паперові гроші розвиваються на кредитних засадах.
16. Кількість грошей в обігу знаходиться в обернено пропорційній залежності від вартості грошей.
17. Ціни товарів не визначаються кількістю грошей в обігу.
18. Ціни товарів визначаються до обігу товарів.
19. Вартість грошей обернено пропорційна їх кількості.
20. Якщо швидкість обігу грошей збільшується скоріше, чим збільшуються ціни, то маса грошей в обігу повинна зменшитися.

## Тема 2. Кількісна теорія грошей і сучасний монетаризм

**Завдання 1. До кожного наведеного положення знайдіть відповідний термін або поняття.**

1. Визначення вартості грошей через кількісне співвідношення товарів, що обертаються, і грошову масу, яка обслуговує цей обіг.

2. Загальнотеоретичний принцип кількісної теорії грошей, математичне обґрунтування залежності рівня цін від маси грошових засобів в обігу на основі "рівняння обміну" І. Фішера.

3. Кембриджський варіант неокласичної кількісної теорії грошей, який пояснює вплив кількості грошей на ціни через зміну попиту на гроші (попиту на касові залишки).

4. Теорія, яка встановлює функціональну залежність і взаємозв'язок між двома економічними величинами: рівнем товарних цін і кількістю грошей в обігу.

5. Теоретична концепція, згідно з якою ринкова система без втручання держави не здатна забезпечити ефективне використання всіх ресурсів і яка обґрунтовує необхідність доповнення до саморегуляторів ринку фіскальної чи грошової політики держави для досягнення повної зайнятості.

6. Економічна теорія, яка ставить гроші у центр уваги макроекономічної політики держави, стверджує, що грошові фактори мають визначальний вплив на економіку.

7. "Грошове правило" засновника монетаризму М. Фрідмана для довгострокової грошової політики, за яким держава повинна не намагатися збільшувати ефективний сукупний попит через довільне нарощування грошової маси, а підтримувати помірне, постійне збільшення пропозиції грошей пропорційно до середньорічних темпів зростання ВВП та очікуваної інфляції.

8. Неокласична кількісна теорія українського економіста М. Туган-Барановського, який пояснює зміну товарних цін під впливом негрошових факторів, на які впливає зміна кількості грошей.

### **Терміни і поняття:**

- а) кількісна теорія грошей;
- б) представницький характер вартості грошей;
- в) трансакційний варіант кількісної теорії грошей;
- г) теорія касових залишків;

- д) кон'юнктурна теорія грошей;
- е) кейнсіанська економічна теорія;
- ж) монетаризм;
- з) правило "К-відсотків".

**Завдання 2. Знайдіть єдину правильну відповідь.**

1. У світовій науці виокремлюють певну кількість підходів до вивчення теоретичних проблем грошей, а саме:

- а) два підходи;
- б) три підходи;
- в) чотири підходи;
- г) п'ять підходів.

2. Залежно від критерію цінності грошей розрізняють:

- а) класичну, кейнсіанську, монетаристську;
- б) абстрактну, прикладну;
- в) товарну, номіналістичну, функціональну.

3. Залежно від походження і природи грошей розрізняють:

- а) класичну, кейнсіанську, монетаристську;
- б) товарну, металістичну, державну;
- в) товарну, номіналістичну, функціональну.

4. Залежно від механізму впливу грошей на економіку розрізняють:

- а) класичну, кейнсіанську, монетаристську;
- б) товарну, металістичну, державну;
- в) товарну, номіналістичну, функціональну.

5. Класична кількісна теорія зародилася у:

- а) XVI ст.;
- б) наприкінці XIX ст.;
- в) 1929 – 1933 рр.;
- г) 1960 – 1970 рр.

6. Економічною передумовою виникнення кількісної теорії грошей є:

- а) становлення капіталістичних відносин;
- б) революція цін в Європі;
- в) розвиток державного монополізму та перетворення грошей в ключову форму капіталу;
- г) Велика Депресія 1929 – 1933 рр.
- д) тривале зростання інфляції.

7. Постулат Д. Юма: подвоєння кількості грошей, яке призводить до подвоєння абсолютного рівня цін, виражених у грошах, але не зачіпає відносних мінових співвідношень окремих товарів, називається:

- а) постулатом пропорційності;
- б) постулатом причинності;
- в) постулатом однорідності.

8. Визначальною ознакою класичної кількісної теорії є положення:

- а) рівень товарних цін і вартість грошей визначаються тільки змінами кількості грошей в обороті;
- б) на рівень цін та на вартість грошей впливає не тільки кількість грошей, але й швидкість їх обороту та кількість товарів, що надійшли на ринок;
- в) рівень товарних цін і вартість грошей залежать від обсягу виробленого продукту та мотивів попиту на гроші.

9. Математичне обґрунтування постулатів класичної кількісної теорії зробив:

- а) Д. Юм;
- б) І. Фішер;
- в) М. Фрідман;
- г) М. Кейнс.

10. Вкажіть причинно-наслідкові зв'язки, які притаманні складовим рівнянням І. Фішера:

- а) рівень цін на товари змінюється обернено пропорційно масі грошей в обігу, обернено пропорційно обсягу проданих товарів та прямо пропорційно швидкості обігу грошової одиниці;
- б) рівень цін на товари змінюється прямо пропорційно обсягу проданих товарів, обернено пропорційно швидкості грошей в обігу, прямо пропорційно масі грошей в обігу;
- в) рівень цін на товари змінюється прямо пропорційно швидкості грошей в обігу та масі грошей і обернено пропорційно масі товарів.

11. Економічною передумовою виникнення неокласичного варіанта кількісної теорії грошей є:

- а) становлення капіталістичних відносин;
- б) революція цін в Європі;
- в) розвиток державного монополізму та перетворення грошей у ключову форму капіталу;
- г) Велика Депресія 1923 – 1933 рр.
- д) тривале зростання інфляції.

12. Туган-Барановський М. І. вперше довів, що вплив кількості грошей на ціни товарів здійснюється:

- а) через зміну суспільного попиту на товари;
- б) через зміну дисконтного процента;
- в) через зміну інфляційних очікувань;
- г) за всіма трьома напрямками.

12. На думку Туган-Барановського М. І., коливання цін і вартості грошей визначається:

- а) не кількістю грошей, а не грошовими чинниками;
- б) загальними умовами товарно-грошового ринку;
- в) фазою економічного циклу;
- г) співвідношенням між попитом на гроші і їх кількістю в обороті;
- д) за всіма переліченими причинами.

14. Передумовами виникнення "кембриджської версії" неокласичної кількісної теорії є:

- а) наукове обґрунтування теорії граничної корисності в системі економічної науки;
- б) революція цін в Європі;
- в) розвиток державного монополізму та перетворення грошей у ключову форму капіталу;
- г) Велика Депресія 1923 – 1933 рр.
- д) тривале зростання інфляції в багатьох країнах світу.

15. Основні відмінності "кембриджського варіанта" від класичної кількісної теорії:

- а) кількість грошей прямо пропорційно впливає на рівень цін;
- б) рівень товарних цін залежить від попиту на гроші;
- в) рівень цін залежить від не грошових факторів.

16. Економісти кейнсіанської школи вважають, що грошово-кредитна політика повинна використовуватись в першу чергу для:

- а) фінансування дефіциту державного бюджету;
- б) контролю за динамікою процентної ставки;
- в) контролю за динамікою грошової пропозиції;
- г) сприяти стабілізації банківської системи.

17. Кейнс стверджував, що вирішальною ланкою відтворювального процесу є:

- а) сукупна пропозиція, яку і треба регулювати;
- б) сукупний попит, який і треба регулювати.

18. Передумовами виникнення монетаризму є:
- а) становлення капіталістичних відносин;
  - б) революція цін в Європі;
  - в) розвиток державного монополізму та перетворення грошей у ключову форму капіталу;
  - г) Велика Депресія 1929 – 1933 рр.
  - д) тривале зростання інфляції в багатьох країнах світу.
19. Засновником монетаризму вважається:
- а) Д. Юм;
  - б) І. Фішер;
  - в) М. Фрідман;
  - г) М. Кейнс.
20. Монетаристи:
- а) стверджують, що ринок внутрішньо нестабільний;
  - б) вважають, що державне втручання знижує стабільність ринкової економіки;
  - в) вважають, що державне втручання в розвиток економіки є необхідним;
  - г) всі відповіді правильні.
21. Згідно з монетаристською теорією:
- а) збільшення пропозиції грошей прямо впливає на сукупний попит;
  - б) для стимулювання ефективного сукупного попиту грошима, треба керувати;
  - в) держава повинна використовувати грошову політику для ефективного сукупного попиту;
  - г) фіскальна політика і грошова політика дестабілізують процеси в економіці;
  - д) всі відповіді правильні.
22. Згідно з монетарним правилом "К-відсотків" М. Фрідмана, маса грошей в обігу повинна зростати:
- а) швидше від зростання ВВП;
  - б) відповідно до зростання ВВП;
  - в) відставати від зростання ВВП.
23. Стабілізація ринкової економіки, за думкою монетаристів, потребує:
- а) встановлення контролю за цінами;
  - б) проведення дискреційної фіскальної політики;
  - в) проведення дискреційної монетарної політики;
  - г) реалізацію монетарного правила.



24. "Правило монетаристів" стверджує, що пропозиція грошей повинна збільшуватися темпами, які дорівнюють:

- а) темпу зростання рівня цін;
- б) темпу зростання процентної ставки;
- в) темпу зростання швидкості обігу грошей;
- г) темпу зростання потенціального реального ВВП.

**Завдання 3. Визначте, яке з тверджень правильне, а яке – помилкове.**

1. Першим, хто найповніше розвинув основні ідеї товарної теорії вартості грошей, вважається відомий англійський економіст Томас Тук.

2. Вирішальним чинником, який визначає вартість грошей, є їх кількість – стверджували представники класичної кількісної теорії.

3. Гроші мають власну вартість – стверджували представники класичної кількісної теорії.

4. Гроші мають представницьку вартість – стверджували представники класичної кількісної теорії.

5. Представницька вартість грошей визначається вартістю товарів, що реалізовані, а величина її залежить від кількості грошей в обігу: чим вона більше, тим менша маса товарної вартості буде припадати на одну грошову одиницю.

6. Представники класичної кількісної теорії розкривали механізм впливу грошей на ціни, а через них на економіку взагалі.

7. Класична кількісна теорія проіснувала більше трьох століть.

8. Неокласична кількісна теорія включає кон'юнктурну теорію та монетаризм.

9. Математичний вираз положень кількісної теорії зробив Туган-Барановський М. І.

10. Теорія Туган-Барановського М. І. – це теорія про вплив не грошових факторів на коливання цін.

11. Кейнс згоден, що за незмінності всіх інших чинників впливу на ціни зміна кількості грошей прямо впливає на ціни, але не пропорційно.

12. Кейнс вважав, що ринковий механізм треба доповнювати фіскальною і грошовою політикою.

13. Головним інструментом зв'язку між сферою реальної економіки і грошовою сферою за Кейнсом є процентна ставка.

14. Кейнсіанці вважають, що зниження процентної ставки призводить до зниження швидкості обігу грошей.

15. Монетаристи не погоджуються з Кейнсом, що "гроші мають значення".

16. Монетаристи згодні з Кейнсом, що грошима треба керувати.

17. Монетаристи вважають, що грошова сфера є потужним джерелом дестабілізації економіки.

18. Монетаристи стверджують, що кількість грошей безпосередньо впливає на сукупний попит.

19. Головним напрямом грошової політики держави є регулювання пропозиції грошей. Це твердження монетаристів.

20. Згідно з "грошовим правилом" Фрідмана, маса грошей в обігу повинна випереджати зростання ВВП.

### **Тема 3. Грошовий обіг і грошові потоки**

***Завдання 1. До кожного наведеного положення знайдіть відповідний термін або поняття.***

1. Процес безперервного руху грошей між суб'єктами економічних відносин у суспільному відтворенні.

2. Рух грошей, що обслуговує сферу обміну, для якого характерними є: еквівалентність, безповоротність, прямолінійність.

3. Частина грошового обороту, які відображають платежі формування та використання фінансових ресурсів держави тощо.

4. Сукупність грошових коштів у будь-якій їх формі, які є в економічних суб'єктів у певний момент.

5. Специфічний товар, що обмінюється на будь-який інший товар і є загальним еквівалентом.

6. Неповноцінні знаки вартості, які не мають речового виразу та існують лише у вигляді певних сум на рахунках у банках.

7. Різновид депозитних грошей, що обслуговує нагромадження вартості в її загальній абстрактній формі.

#### ***Терміни і поняття:***

а) гроші;

б) грошовий оборот;

в) грошовий обіг;

г) грошові потоки;

д) маса грошей;

є) електронні гроші;

ж) депозитні гроші.

**Завдання 2. Знайдіть єдину правильну відповідь.**

1. Як називається специфічний показник грошової маси, що характеризує певний набір її елементів залежно від їх ліквідності?

- а) грошовий показник;
- б) агрегат;
- в) грошовий агрегат;
- г) ліквідний агрегат.

2. Яка кількість грошових агрегатів використовується для цілей аналізу в статистичній практиці України?

- а) дев'ять;
- б) три;
- в) чотири;
- г) вісім.

3. Складова грошової маси M0 в Україні включає?

- а) гроші поза банками;
- б) гроші поза банками і на рахунках до запитання;
- в) тільки гроші на рахунках до запитання;
- г) готівкові гроші в касах банків.

4. Складова грошової маси – грошова база – в Україні включає:

- а) гроші поза банками;
- б) гроші поза банками і на рахунках до запитання;
- в) тільки гроші на рахунках до запитання;
- г) готівкові гроші в касах банків та поза банками.

5. Як називається процес безперервного руху грошей між суб'єктами економічних відносин?

- а) інфляція;
- б) девальвація;
- в) грошовий оборот;
- г) грошовий обіг.

6. Який показник грошової маси враховує суми резервів комерційних банків на їхніх кореспондентських рахунках у центральному банку?

- а) грошова база;
- б) M3;
- в) M2;
- г) M0.

7. Сукупність запасів грошей у всіх їх формах, які перебувають у розпорядженні суб'єктів грошового обороту в певний момент – це:

- а) грошова маса;
- б) грошова база;

- в) грошовий агрегат;
- г) грошовий мультиплікатор.

8. Швидкість обігу грошей обернено пропорційна:

- а) обсягу маси грошей;
- б) грошовій базі;
- в) обсягу виготовленого національного продукту;
- г) сумі продажів товарів та послуг у кредит.

9. Якщо фактична маса грошей в обороті перевищує необхідну для обороту, то які явища матимуть місце?

- а) нестача купівельної спроможності;
- б) грошовий попит відповідає товарній пропозиції;
- в) надлишок купівельної спроможності.

10. Грошовий оборот – це:

а) процес безперервного руху грошей між суб'єктами у функції засобу обігу;

б) процес безперервного руху грошей між суб'єктами у функції засобу платежу;

в) процес безперервного руху грошей між суб'єктами у функціях засобу обігу й платежу;

г) процес безперервного руху грошей між суб'єктами у всіх функціях.

11. Агрегат M1 включає:

- а) металеві й паперові готівкові гроші та чекові депозити;
- б) металеві й паперові готівкові гроші та строкові депозити;
- в) металеві й паперові готівкові гроші і всі банківські депозити;
- г) всі гроші та "майже гроші".

12. Строкові депозити входять до складу грошового агрегату:

- а) M0;
- б) M1;
- в) M2;
- г) не входять до агрегатів.

13. Який грошовий агрегат називають "вузькі гроші"?

- а) M0;
- б) M1;
- в) M2;
- г) M3.

14. Рівень монетизації економіки визначається:

- а) як співвідношення грошової маси до валового внутрішнього продукту;
- б) як співвідношення ВВП до грошової маси;
- в) як співвідношення грошової маси до валового національного про-

дукту.

15. Для кількісної характеристики грошової маси важливе значення має:

- а) її структура та обсяг;
- б) динаміка її руху та динаміка її структури.

16. Для якісної характеристики грошової маси важливе значення має:

- а) її структура та обсяг;
- б) динаміка її руху та динаміка її структури.

***Завдання 3. Визначте, яке з тверджень правильне, а яке – помилкове.***

1. Грошовий оборот і грошовий, обіг – це одне й те ж.
2. Сфера грошового обігу ширша, ніж грошового обороту.
3. Грошовий потік є частиною грошового обороту.
4. Грошові потоки держави балансуються через запозичення на грошовому ринку.
5. При чистому експорті виникає надлишок капіталу.
6. Грошовий агрегат – це вид функціональної форми грошей.
7. Запас готівки в касах комерційних банків входить до агрегату M0.
8. Банкноти відносяться до "майже грошей".
9. Основна форма безготівкових грошей – це поточні рахунки.
10. M2 більше M1 на величину строкових депозитів.
11. Ліквідність – це можливість активів перетворюватися в платіжний засіб без суттєвої втрати вартості у короткий строк.
12. Коефіцієнт Маршалла визначається відношенням номінального ВВП до грошової маси.
13. Рівень монетизації може падати при збільшенні грошової маси.
14. Якщо попит на гроші збільшиться, а пропозиція грошей не зміниться, то виникне криза збуту.
15. Швидкість обігу грошей змінюється при зміні обсягу грошової маси.
16. Кейнсіанці стверджують, що швидкістю обігу можна керувати.
17. Монетаристи стверджують, що можна нейтралізувати вплив швидкості обігу грошей на економіку шляхом зміни маси грошей в обороті.

## Тема 4. Грошовий ринок

**Завдання 1. До кожного наведеного положення знайдіть відповідний термін або поняття.**

1. Сукупність грошових інститутів, що спрямовують потоки грошових коштів від власників до позичальників.

2. Переміщення грошей між суб'єктами грошового ринку через фінансових посередників.

3. Переміщення грошей на грошовому ринку безпосередньо від власників-кредиторів до позичальників.

4. Фінансовий актив, цінний папір.

5. Суб'єкт ринку, метою діяльності якого на ринку є торгівля фінансовими інструментами.

6. Це короткострокові боргові зобов'язання фінансових та не фінансових корпорацій.

7. Це векселі або чеки, виписані платниками за торговельними операціями для розрахунків із продавцями товарів і акцептовані певними банками.

**Терміни і поняття:**

а) фінансовий інструмент;

б) банківські акцепти;

в) комерційні папери;

г) грошовий ринок;

д) пряме фінансування;

є) фінансовий посередник;

ж) опосередковане фінансування.

**Завдання 2. Знайдіть єдину правильну відповідь.**

1. Головною функцією грошового ринку є:

а) балансування попиту та пропозиції грошей;

б) купівля валюти;

в) формування ринкового рівня процента;

г) усі відповіді правильні.

2. Складова грошового обороту, яка є механізмом перерозподілу грошових коштів між секторами і суб'єктами економіки, – це:

а) ринок цінних паперів;

б) грошовий ринок;

в) валютний ринок;

г) ринок праці.

3. До якого сектору грошового ринку належить канал запозичень, при якому покупці тимчасово залучають кошти у свій оборот, використовуючи для цього як інструмент облігації:

- а) сектор опосередкованого фінансування;
- б) сектор фінансування;
- в) сектор прямого фінансування?

4. До якого сектору грошового ринку належить капітальне фінансування, при якому продавець передає покупцеві акції:

- а) сектор опосередкованого фінансування;
- б) сектор фінансування;
- в) сектор прямого фінансування?

5. Назвіть види фінансових посередників, які можуть діяти в секторі опосередкованого фінансування грошового ринку:

- а) пенсійні фонди;
- б) будівельні організації;
- в) профспілкові комітети;
- г) банки.

6. Як називається запас грошей, який прагнуть мати у своєму розпорядженні економічні суб'єкти на певний момент:

- а) пропозиція грошей;
- б) грошова база;
- в) кредит;
- г) попит на гроші?

7. Як називається певний запас грошей, який на даний час є вільним в усіх економічних суб'єктів та може бути спрямований в оборот:

- а) пропозиція грошей;
- б) грошова база;
- в) кредит;
- г) попит на гроші?

8. За інституційними ознаками грошових потоків у складі грошового ринку можна виокремити:

- а) фондовий ринок, ринок банківських кредитів, ринок цінних паперів;
- б) фондовий ринок, ринок банківських кредитів, ринок послуг небанківських фінансово-кредитних установ;
- в) фондовий ринок, ринок позичкових зобов'язань, ринок цінних паперів;
- г) валютний ринок, ринок позичкових зобов'язань, ринок цінних паперів.

9. На якому з видів ринків купуються грошові кошти на короткий строк (до одного року):

- а) на ринку капіталів;
- б) на ринку грошей;
- в) на ринку позичкових зобов'язань;
- г) на ринку цінних паперів?

10. На якому з видів ринків купуються грошові кошти на тривалий строк (більше одного року):

- а) на ринку капіталів;
- б) на ринку грошей;
- в) на ринку позичкових зобов'язань;
- г) на ринку цінних паперів?

11. Грошовий ринок – це:

- а) ринок короткострокових кредитних операцій;
- б) ринок довгострокових кредитних операцій;
- в) ринок, на якому здійснюється торгівля та продаж грошей як специфічного товару;
- г) ринок короткострокових та довгострокових кредитних операцій.

12. За видами інструментів, з допомогою яких гроші переміщуються від продавців до покупців, грошовий ринок поділяється на:

- а) ринок позикових зобов'язань, ринок цінних паперів, валютний ринок;
- б) фондовий ринок, ринок банківських кредитів, ринок послуг фінансово-кредитних установ;
- в) ринок грошей і ринок капіталів;
- г) фондовий ринок, валютний ринок, ринок цінних паперів.

13. За економічним призначенням ресурсів грошовий ринок поділяється на:

- а) ринок позикових зобов'язань, ринок цінних паперів, валютний ринок;
- б) фондовий ринок, ринок банківських кредитів, ринок послуг фінансово-кредитних установ;
- в) ринок грошей і ринок капіталу;
- г) фондовий ринок, валютний ринок, ринок цінних паперів.

14. Поняття "попит на гроші" означає:

- а) кількість грошей, яку підприємці бажають надати в кредит;
- б) запас грошей для вкладання у цінні папери;
- в) запас грошей на певний у часі момент для поточних витрат та накопичення.



15. Касові залишки формуються з:

- а) запасу грошей на поточні витрати;
- б) запасу грошей на спекулятивні цілі;
- в) запасу грошей для трансакційних та спекулятивних цілей;
- г) залишку грошей, які не повернулися до банків.

16. Якщо номінальний обсяг ВВП зменшиться, то:

- а) зросте попит на гроші для угод та загальний попит;
- б) зменшиться попит на гроші для угод та загальний попит;
- в) зменшиться попит на гроші для угод, але зросте загальний попит на гроші;
- г) попит на гроші для угод та загальний попит на гроші не зміняться.

17. Попит на гроші з боку фінансових активів існує в зв'язку з тим, що гроші є:

- а) засобом обігу;
- б) одиницею виміру вартості;
- в) засобом збереження цінності;
- г) засобом платежу.

18. Спекулятивний попит на гроші обумовлюється бажанням:

- а) більше витратити грошей;
- б) запобігти втратам капіталу при зміні цін на активи;
- в) витратити гроші перед загрозою інфляції.

19. Теорія переваг ліквідності – це:

- а) трансакційний попит на гроші;
- б) спекулятивний попит на гроші;
- в) загальний попит на гроші.

20. Попит на гроші залежить від норми відсотка:

- а) прямо пропорційно;
- б) обернено пропорційно;
- в) не залежить.

21. Попит на гроші при зменшенні ринкової ціни фінансових активів:

- а) збільшується;
- б) зменшується;
- в) не змінюється.

22. Головним об'єктом регулювання грошових відносин є:

- а) загальний попит на гроші;
- б) трансакційний попит на гроші;
- в) спекулятивний попит на гроші;
- г) ставка відсотка.

23. Головним об'єктом регулювання економічних процесів є:

- а) загальний попит на гроші;
- б) трансакційний попит на гроші;
- в) спекулятивний попит на гроші;
- г) ставка відсотка.

24. Основним інструментом регулювання грошового ринку є:

- а) загальний попит на гроші;
- б) трансакційний попит на гроші;
- в) спекулятивний попит на гроші;
- г) ставка відсотка.

25. Норма обов'язкових резервів:

- а) вводиться як засіб обмеження грошової маси;
- б) вводиться як засіб, що охороняє від вилучення вкладів;
- в) складає середню величину маси грошей, необхідну для задоволення потреб населення.

26. Загальна грошова маса збільшується кожний раз, коли комерційні банки:

- а) збільшують свої депозити в центральному банку;
- б) збільшують об'єм наданих кредитів;
- в) збільшують свої зобов'язання за поточними рахунками, приймаючи вклади від населення;

27. Грошова база – це:

- а) маса грошей в обігу;
- б) маса грошей в комерційних банках;
- в) маса грошей на балансі центрального банку.

28. Грошовий мультиплікатор – це відношення:

- а) надлишкових резервів до обов'язкових;
- б) загальної грошової маси до грошової бази;
- в) грошової бази до грошової маси
- г) депозитів до обов'язкових резервів.

29. Якщо попит на гроші і пропозиція грошей будуть зростати, то:

- а) врівноважена відсоткова ставка зросте, рівноважна кількість грошей зросте;
- б) врівноважена відсоткова ставка і кількість грошей збільшаться;
- в) врівноважена кількість грошей збільшиться, а зміну рівноважної кількості грошей неможливо спрогнозувати;
- г) рівноважна відсоткова ставка збільшиться, а рівноважної кількості грошей неможливо спрогнозувати;
- д) неможливо спрогнозувати зміну на грошовому ринку.

30. Якщо законодавчим чином буде встановлена відсоткова ставка нижче рівноважного рівня, то:

- а) попит на гроші буде більше, чим пропозиція;
- б) попит на гроші буде менше, чим пропозиція;
- в) попит на гроші буде зменшуватись, а пропозиція зростати;
- г) попит на гроші та пропозиція будуть збільшуватися;

д) рівноважна відсоткова ставка збільшиться, а рівноважної кількості грошей неможливо спрогнозувати;

є) неможливо спрогнозувати зміну на грошовому ринку.

31. Як повинна змінитися пропозиція грошей, щоб при незмінному попиті рівноважна ставка знизилась:

- а) збільшитись;
- б) зменшитись;
- в) залишитись незмінною?

32. Об'єктивною верхньою межею коливання відсоткової ставки є:

- а) рівень цін;
- б) рівень інфляції;
- в) середня норма прибутку.

33. Якщо альтернативна вартість зберігання грошей буде збільшуватись, то відсоткова ставка:

- а) почне теж збільшуватись;
- б) почне знижуватись;
- в) буде залишатися незмінною.

34. Умовою рівноваги на грошовому ринку є:

- а) рівність попиту і пропозиції;
- б) рівність заощаджень та інвестицій;
- в) рівність трансакційного та спекулятивного попиту.

**Завдання 3. Визначте, яке з тверджень правильне, а яке – помилкове.**

1. Швидкість обігу грошей – явище постійне.
2. У парі "попит – швидкість" визначальним є попит на гроші, а похідним – швидкість їх обігу.
3. Акція є інструментом ринку грошей.
4. Ринок грошей – це складова грошового ринку.
5. За зовнішніми ознаками інструменти грошового ринку можна розподілити на такі групи: кредитні угоди, депозитні угоди, цінні папери, валютні цінності.

6. У посередницьких операціях ключовими суб'єктами є технічні посередники – брокери та дилери.

7. У секторі прямого фінансування зв'язки між продавцями і покупцями грошей здійснюються безпосередньо.

8. На ринку капіталів купуються грошові кошти на короткий строк.

9. Портфельний підхід до вивчення попиту на гроші був застосований Дж. М. Кейнсом.

## **Тема 5. Грошові системи**

***Завдання 1. До кожного наведеного положення знайдіть відповідний термін або поняття.***

1. Різновид біметалізму, за цієї грошової системи співвідношення між металами встановлювалося на ринку стихійно, тобто при здійсненні платежів монети приймалися відповідно до ринкової вартості металу з якого вони були виготовлені.

2. Різновид біметалізму, за цієї грошової системи держава встановлювала в законодавчому порядку обов'язкове вартісне співвідношення між двома металами, що оберталися на рівних засадах за їх відкритого карбування.

3. Різновид біметалізму, за цієї грошової системи один з видів монет карбується в закритому порядку.

4. Грошові системи, за яких обіг обслуговують грошові знаки (паперові або металеві), що не мають внутрішньої вартості.

5. Грошова система, у якій емісія грошових знаків, які мають форму казначейських білетів, здійснюється державним казначейством для покриття бюджетного дефіциту.

6. Форма організації грошового обігу, що встановлюється державними законами або рішеннями міжнародних органів.

7. Вагова кількість грошового металу, що законодавчо закріплена за грошовою одиницею.

### ***Терміни і поняття:***

- а) система подвійної валюти;
- б) паперова система;
- в) грошова система;
- г) система паралельної валюти;
- д) система "кульгаючої" валюти;
- є) системи паперово-кредитного обігу;
- ж) масштаб цін.

**Завдання 2. Знайдіть єдину правильну відповідь.**

1. Грошова система – це:

- а) види державних грошових знаків;
- б) форма організації грошового обігу;
- в) сукупність грошей у всіх функціях, які вони виконують;
- г) сума всіх грошей, що обертаються в національній економіці.

2. Елементами грошової системи є:

- а) найменування грошової одиниці, види грошових знаків;
- б) масштаб цін, купюрність грошових знаків;
- в) регламентація безготівкових грошових розрахунків;
- г) регламентація режиму банківського процента, регламентація готівкового грошового обороту.

3. За умови здійснення емісії грошових знаків центральним банком грошові знаки мають вид:

- а) банківських білетів;
- б) казначейських білетів;
- в) ощадних сертифікатів.

4. Що зумовило появу і розвиток грошових систем:

- а) розвиток товарних відносин;
- б) поява в обігу паперових грошей;
- в) необхідність уніфікації грошового обігу?

5. З чим пов'язаний другий етап розвитку грошової системи:

- а) з остаточним формуванням національних економік;
- б) із втратою ролі золота як усе загального еквівалента;
- в) з формуванням світового ринку і міжнародного капіталістичного

поділу праці?

6. Який вид грошей є повноцінним:

- а) золоті монети;
- б) будь-які монети;
- в) гроші, суспільна вартість яких гарантується державою?

7. Біметалева грошова система – це система за якої:

- а) за золотом і сріблом закріплена роль загального еквівалента;
- б) тільки за золотом закріплена роль загального еквівалента;
- в) тільки повноцінні гроші виконують роль загального еквівалента.

8. До різновидів біметалізму належить:
- а) система паралельної валюти;
  - б) система золотодевізійного стандарту;
  - в) система кон'юнктурного стандарту.
9. До різновидів монометалізму зараховують:
- а) систему паралельної валюти;
  - б) систему золотодевізійного стандарту;
  - в) систему кон'юнктурного стандарту.
10. На сьогодні грошовою системою України є:
- а) система кредитних грошей;
  - б) система повноцінних грошей;
  - в) система монометалізму.
11. На чому ґрунтується сучасна грошова система:
- а) на золотому монометалізмі й паперових грошах;
  - б) на паперових грошах;
  - в) на паперово-кредитних грошах?
12. Що таке кредитні гроші:
- а) це особлива форма позики;
  - б) це сукупність певних цінних паперів;
  - в) це форма грошей, символ вартості, що виникає з розвитком кредитних відносин?
13. Органами, що регулюють грошовий оборот, є:
- а) центральний банк;
  - б) Міністерство економіки;
  - в) Міністерство фінансів;
  - г) комерційні банки.
14. Який тип грошової системи існував першим:
- а) монометалізм;
  - б) паперово-грошова система;
  - в) біметалізм;
  - г) кредитно-грошова система?
15. Держава ставить перед грошовою системою такі завдання:
- а) забезпечити бездефіцитність державного бюджету;
  - б) не допускати знецінення грошової одиниці;
  - в) забезпечити розширення чи скорочення грошової маси в обігу залежно від потреб економіки;
  - г) мінімізувати витрати обігу всієї маси грошей.

**Завдання 3. Визначте, яке з тверджень правильне, а яке – помилкове.**

1. Масштаб цін – це один з елементів грошової системи.
2. Система "подвійної валюти" – це різновид монометалізму.
3. Залежно від форми, у якій функціонують гроші, розрізняють грошові системи: відкриті, закриті.
4. Характерною рисою сучасної грошової системи є хронічна інфляція.
5. Для закритих грошових систем характерним є мінімальне втручання держави в регулювання валютних відносин усередині країни.
6. У 1992 році в Україні існувало паралельне використання двох валют – карбованця та рубля.
7. Постійну грошову одиницю – гривню – було введено в Україні у вересні 1997 року.
8. В Україні в обігу перебуває банківський білет номіналом 1 000 грн.
9. Грошова система формується та функціонує на базі фінансової системи.
10. У грошових системах різних країн немає нічого спільного.

## **Тема 6. Інфляція та грошові реформи**

**Завдання 1. До кожного наведеного положення знайдіть відповідний термін або поняття.**

1. Інфляція, яка характеризується надзвичайно високими темпами зростання цін, гроші не виконують своїх функцій, виникає бартер, порушується кредитний механізм, посилюються стихійні процеси в економіці.
2. Інфляція, яка співпадає з падінням обсягу ВВП.
3. Інфляція, яка проявляється у зростанні товарного дефіциту або штучного обмеження споживання, і характеризується заморожуванням цін та доходів при зростанні рівня продуктивності праці.
4. Інфляція, що виникає через зростання витрат у періоди високого безробіття та неповного використання виробничих ресурсів.
5. Пристосування населення, яке очікує подальшого підвищення цін та зневірюється в їх зниженні.
6. Соціально-економічне явище швидкого і тривалого знецінення грошей внаслідок зростання їх маси в обороті.
7. Інфляція, яка спостерігається тоді, коли зростання рівня цін відбувається під впливом загального збільшення сукупного попиту; це наслідок загального перевищення сукупного попиту над існуючою пропозицією товарів і послуг, яке призводить до зростання цін.

**Терміни і поняття:**

- а) адаптивні інфляційні очікування;
- б) інфляція попиту;
- в) прихована інфляція;
- г) інфляція;
- д) інфляція витрат;
- є) гіперінфляція;
- ж) стагфляція.

**Завдання 2. Знайдіть єдину правильну відповідь.**

1. Інфляція – це:

- а) різке підвищення цін;
- б) підвищення цін на всі види товарів і послуг;
- в) знецінення грошей унаслідок перевищення кількістю грошових знаків, що перебувають в обігу, суми цін товарів.

2. Економічні наслідки інфляції:

- а) знецінення грошових заощаджень населення;
- б) вплив капіталу зі сфери торгівлі;
- в) має місце руйнівний вплив на грошовий обіг;
- г) страждають працівники з фіксованим доходом.

3. Проявом інфляції в грошовій сфері є:

- а) витіснення національної валюти іноземною;
- б) нестача грошової готівки;
- в) зростання структурних диспропорцій;
- г) заміна грошової форми оплати праці натуральною.

4. Основні причини інфляції:

- а) зменшення обсягу виробництва;
- б) збільшення маси грошей;
- в) зменшення маси грошей;
- г) зменшення обсягу виробництва та збільшення маси грошей.

5. Грошова реформа – це:

- а) повна зміна грошової системи в країні;
- б) довгострокова політика держави, спрямована на витіснення металевих грошей;
- в) повна або часткова перебудова грошової системи країни;
- г) процес втрати золотом грошових функцій.



6. Найголовніша мета грошової реформи:

- а) підвищення ступеня захищеності грошової одиниці;
- б) проведення деномінації грошової одиниці;
- в) стабілізація грошового обороту;
- г) вилучення незаконних доходів.

7. Деномінаційна грошова реформа – це:

- а) повна грошова реформа;
- б) структурна грошова реформа;
- в) одномоментна грошова реформа;
- г) часткова грошова реформа.

8. Згідно з "рівняннями І. Фішера", причинами інфляції можуть бути:

- а) зростання грошової маси; зменшення швидкості обігу грошей; скорочення фізичного обсягу виробництва;
- б) зменшення грошової маси; зменшення швидкості обігу грошей; скорочення фізичного обсягу виробництва;
- в) зростання грошової маси; прискорення швидкості обігу грошей; скорочення фізичного обсягу виробництва;
- г) зростання грошової маси; прискорення швидкості обігу грошей; збільшення фізичного обсягу виробництва.

9. Прихильники монетарної концепції причин інфляції вважають, що основною першопричиною інфляції є:

- а) надмірна пропозиція грошей, що порушує закон грошового обігу;
- б) зростання витрат виробництва через перевищення темпів зростання заробітної плати над темпами зростання продуктивності праці та підвищення цін на фактори виробництва.

10. Прихильники немонетарної концепції причин інфляції (кейнсіанці) вважають, що першопричинами інфляції є:

- а) надмірна пропозиція грошей, що порушує закон грошового обігу;
- б) зростання витрат виробництва через перевищення темпів зростання заробітної плати над темпами зростання продуктивності праці та підвищення цін на фактори виробництва.

11. Монетаристи та кейнсіанці погоджуються в тому, що:

- а) інфляція – це грошове явище;
- б) інфляція не завжди грошове явище.

12. Інфляція попиту виникає в умовах:

- а) неповної зайнятості;
- б) які наближаються до повної зайнятості;
- в) повної зайнятості;
- г) зростання граничної схильності до споживання.

13. Інфляція витрат обумовлена:

- а) зростанням споживчих витрат;
- б) зростанням інвестиційних витрат;
- в) зростанням собівартості продукції;
- г) зростанням сукупних витрат.

14. Інфляційний розрив обумовлюється:

- а) зростанням сукупного попиту в умовах неповної зайнятості;
- б) зростанням сукупного попиту в умовах, які наближаються до повної зайнятості;
- в) зростанням сукупного попиту в умовах повної зайнятості;
- г) усі відповіді правильні.

15. Більша крутизна кривої Філіпса у довгостроковому періоді порівняно з короткостроковим свідчить про те, що:

- а) у короткостроковому періоді спостерігається більш тісний зв'язок інфляції та безробіття;
- б) у короткостроковому періоді відсутній зв'язок інфляції та безробіття;
- в) зв'язок між інфляцією та безробіттям існує лише у довгостроковому періоді;
- г) у довгостроковому періоді відсутній зв'язок рівня ставки процента і безробіття.

16. Згідно з поглядами Мілтона Фрідмена:

- а) у короткостроковому періоді відсутній зв'язок між рівнем ставки процента та інвестиційними витратами;
- б) зростання грошової пропозиції не викликає інфляції;
- в) зв'язок між рівнем інфляції та безробіттям у довгостроковому періоді відсутній;
- г) фіскальна політика впливає на економіку відчутніше, ніж кредитно-грошова політика.

17. Інфляцію, яка викликана надлишковим попитом, можна проілюструвати:

- а) зрушенням кривої сукупної пропозиції вліво;
- б) зрушенням кривої сукупного попиту вліво;
- в) зрушенням кривої сукупного попиту вправо;
- г) зрушенням кривої сукупної пропозиції вправо.

18. З точки зору прихильників теорії економіки пропозиції стагфляція – наслідок:

- а) непередбаченої інфляції;
- б) відсутності державного регулювання;
- в) зрушення кривої Філіпса;
- г) надзвичайно високого рівня оподаткування.

19. Зміни яких показників найбільше сприяють інфляції попиту:

- а) зростання індивідуальних податків;
- б) зростання граничної схильності до заощаджень;
- в) зростання доходу кінцевого використання;
- г) зростання ставки процента?

20. Зростання сукупних витрат призводить до інфляції, якщо:

- а) економіка розвивається у стані повної зайнятості;
- б) чисельність робочої сили не зростає;
- в) економіка розвивається у стані неповної зайнятості;
- г) фактичний обсяг ВВП менший за потенціальний обсяг ВВП.

21. НБУ збільшує пропозицію грошей з метою підвищення сукупного попиту для:

- а) стабілізації цін;
- б) припинення зростання витрат;
- в) зниження темпів інфляції;
- г) запобігання зростанню безробіття.

22. Яка з величин найбільш сприяє інфляції пропозиції:

- а) споживання;
- б) інвестиції;
- в) податки;
- г) державні витрати?

23. У період прискореної інфляції процентна ставка:

- а) зростає, бо ціна грошей знижується;
- б) знижується, тому що знижується ціна грошей;
- в) не змінюється;
- г) зростає, бо знижується рівень зайнятості.

**Завдання 3. Визначте, яке з тверджень правильне, а яке – помилкове.**

1. Індекс споживчих цін характеризує зміну в часі загального рівня цін на товари і послуги, які купує населення для особистого споживання.

2. Девальвація – це різновид інфляції за чинниками, що спричиняють інфляційний процес.

3. До наслідків інфляції в соціальній сфері можна зарахувати створення передумов для перерозподілу доходів між найманими працівниками та підприємцями на користь останніх.

4. Економічна наука і практика оцінюють явище інфляції як негативне явище.

5. Інфляція – це тривале та повільне знецінення грошей унаслідок надмірного зменшення їх маси в обороті.

6. Інфляція неможлива без зростання цін.

7. Інфляція виникає раптово.

8. Структурна реформа – це часткова перебудова грошової системи, яку проводить держава з метою оздоровлення грошей.

9. За неконфискаційних грошових реформ час їх проведення повинен бути якнайкоротшим.

## **Тема 7. Валютний ринок і валютні системи**

***Завдання 1. До кожного наведеного положення знайдіть відповідний термін або поняття.***

1. Грошова одиниця, що виконує функцію світових грошей.

2. Ціна грошової одиниці однієї країни, виражена у грошовій одиниці іншої країни.

3. Сукупність обмінних та депозитно-кредитних операцій в іноземних валютах, які здійснюються між юридичними та фізичними особами за ринковим курсом або процентною ставкою.

4. Відносини, що виникають під час функціонування грошей у міжнародному обороті.

5. Відображення співвідношення всієї сукупності надходжень із-за кордону та платежів за кордон за певний відрізок часу (рік, квартал, місяць).

6. Здатність вільного обміну національної грошової одиниці та інших валют.

7. Визначення офіційними державними органами (чи іншою фінансовою установою) курсу (ціни) іноземної валюти.

***Терміни і поняття:***

а) конвертованість;

б) валюта.;

в) валютний ринок;

г) валютні відносини;

д) котирування;

- є) валютний курс;
- ж) платіжний баланс.

**Завдання 2. Знайдіть єдину правильну відповідь.**

1. Валютними цінностями можуть бути:

- а) платіжні документи іноземного походження;
- б) акції, якщо перетинають митний кордон;
- в) облігації, які переходять у власність нерезидентів усередині країни;
- г) усі відповіді правильні.

2. Грошові кошти, формування та використання яких прямо чи опосередковано пов'язано із зовнішньоекономічними відносинами, – це:

- а) грошова одиниця;
- б) валюта;
- в) гроші;
- г) валютний курс.

3. Основними функціями валютного ринку є:

- а) забезпечення прибутку учасникам валютних відносин;
- б) страхування валютних ризиків;
- в) диверсифікація валютних ризиків;
- г) усі відповіді правильні.

4. З наведених нижче цінностей валютними цінностями є:

- а) вексель нерезидента у розпорядженні українського підприємця;
- б) чек в гривнях на руках у резидента;
- в) банкноти США у розпорядженні резидента;
- г) банкноти НБУ в касі українського підприємства;
- д) банкноти НБУ в розпорядженні іноземного туриста.

5. Валютними можна назвати такі грошові відносини в країні:

- а) будь-які грошові платежі в країні;
- б) відносини між продавцями і покупцями іноземної валюти;
- в) податкові платежі підприємств до державного бюджету;
- г) позички комерційних банків в іноземній валюті;
- д) платежі імпортера іноземному експортеру за куплені товари.

6. Здатність валюти вільно обмінюватися на інші валюти означає:

- а) валютний курс;
- б) конвертованість;
- в) паритет.

7. Конвертованість валюти може бути:

- а) обмеженою або вільно;
- б) міждержавною та внутрідержавною;
- в) внутрішньою або зовнішньою, частковою або повною;
- г) вірної відповіді немає.

8. Співвідношення між двома валютами, яке виникає відносно третьої валюти, має назву:

- а) валютний курс;
- б) крос-курс;
- в) валютний паритет.

9. Крос-курс – це:

- а) курс конвертованої валюти до неконвертованої;
- б) курс, офіційно встановлений банком;
- в) курс двох валют, установлений за курсами цих валют до третьої валюти.

10. Чим відрізняються валютний курс від паритету купівельної спроможності відповідних валют:

- а) нічим;
- б) купівельна спроможність валют кількісно вища від курсу валют;
- в) паритет є стабільним, а валютний курс постійно коливається;
- г) паритет є економічною основою, навколо якої коливається валютний курс?

11. На практиці валютний курс використовується з метою:

- а) забезпечити еквівалент;
- б) як конкуруюча позиція в економіці;
- в) відобразити взаємодію національної та світової валют.

12. Зниження курсу національної валюти називається:

- а) ревальвація;
- б) конвертація;
- в) девальвація;
- г) деномінація.

13. Як відобразиться на зовнішній торгівлі країни зростання курсу її національної валюти:

- а) зростуть експорт та імпорт;
- б) знизиться експорт та імпорт;
- в) зросте експорт, знизиться імпорт;
- г) знизиться експорт, зросте імпорт?

14. Якщо американські корпорації сплачують високі дивіденди (в доларах США) іноземцям, то:

а) імпорт США буде збільшуватися, компенсуючи долари, які пішли за кордон;

б) буде спостерігатися рух золота до США як компенсація за долари, що пішли в інші країни;

в) це може привести до знецінення долара;

г) це може привести до підвищення курсу долара.

15. Якщо при фіксованих валютних курсах рівень інфляції в Україні виявиться вищим, ніж в інших країнах, то:

а) український експорт знизиться, а імпорт зросте;

б) український експорт зросте, а імпорт знизиться;

в) український експорт та імпорт знизяться;

г) український експорт та імпорт знизяться.

16. Дефіцит платіжного балансу виникає в разі, коли:

а) сума поточного балансу та балансу руху капіталу збігаються;

б) приплив капіталу до країни перевищує відплив капіталу з країни;

в) сума поточного балансу та балансу руху капіталу від'ємна;

г) сума поточного балансу та балансу руху капіталу додатна.

17. Дефіцит платіжного балансу:

а) не змінює грошової бази;

б) не впливає на кількість грошей в обігу;

в) зменшує кількість грошей у країні;

г) збільшує кількість грошей у країні.

18. Як з перерахованих заходів збільшують пропозицію іноземної валюти в обмін на вітчизняну:

а) імпорт капіталу;

б) експорт товарів та послуг;

в) імпорт послуг;

г) експорт капіталу.

19. Складова частина платіжного балансу країни – рахунок поточних платежів – не включає:

а) транспортні послуги іноземним державам;

б) товарний експорт;

в) чисті доходи від інвестицій;

г) зміни в активах країни за кордоном.

20. Активне сальдо платіжного балансу збільшиться, якщо в країні:
- а) знизяться реальні ставки процента;
  - б) зростуть темпи економічного зростання;
  - в) зростуть темпи інфляції;
  - г) нічого з перерахованого не відбудеться.

**Завдання 3. Визначте, яке з тверджень правильне, а яке – помилкове.**

- 1. Валютний курс – це мікроекономічний показник.
- 2. Стан платіжного балансу країни впливає на валютний курс.
- 3. Режим курсу національної валюти – це елемент національної валютної системи.
- 4. Кінцевими цілями валютної політики є стратегічні цілі монетарної політики.
- 5. Якщо дозволена конвертація національної валюти для резидентів, то вона називається внутрішньою.
- 6. Валютні відносини інколи обслуговуються трьома валютами.
- 7. Успішний розвиток валютних відносин неможливий без існування особливого ринку, на якому можна вільно продавати та купувати валюту.
- 8. Одним із суб'єктів валютного ринку є посередники, які "зводять" продавців і покупців валюти та організаційно забезпечують операції купівлі-продажу.
- 9. Касові операції – це різновид валютних операцій за терміном здійснення платежу.

## **Змістовний модуль 2. Теоретичні основи та методичні засади кредитних операцій**

### **Тема 8. Кредит у ринковій економіці**

**Завдання 1. До кожного наведеного положення знайдіть відповідний термін або поняття.**

- 1. Контроль з боку кредитора за використанням коштів позичальником.
- 2. Матеріальні та грошові ресурси, які були вже розподілені і передані у власність економічним суб'єктам, перерозподіляються і спрямовуються в тимчасове користування іншим суб'єктам, не змінюючи їх первинного права власності.



3. Короткостроковий кредит, що надається банком надійному клієнту понад його залишок на поточному рахунку в цьому банку в межах заздалегідь обумовленої суми шляхом дебетування його рахунку. При цьому утворюється дебетове сальдо.

4. Кредит, який видається без забезпечення – лише під зобов'язання повернути кредит.

5. Особа, яка надає тимчасово вільні кошти в користування на умовах повернення, строковості, платності.

6. Вид кредиту, що обслуговує рух позичкового капіталу у сфері міжнародних економічних відносин.

7. Провідний вид кредиту.

8. Ставка, яка виплачується позичальником банку за користування позичкою.

9. Різновид кредиту, що використовується на формування основного та оборотного капіталу у сфері виробництва чи торгівлі, тобто на виробничі цілі.

10. Різновид кредиту, що спрямовується на задоволення особистих потреб людей, тобто обслуговує сферу особистого споживання.

11. Форма руху безпосередньо промислового капіталу і спосіб перетворення товарного капіталу у грошовий шляхом продажу товарів з відстроченням платежу.

12. Економічні відносини між юридичними та фізичними особами з приводу отримання позики в грошовій або товарній формі на засадах повернення, строковості, платності.

13. Суб'єкт, який має потребу і може отримати в тимчасове користування кошти на умовах повернення, строковості, платності.

14. Принцип кредитування.

***Терміни і поняття:***

а) бланковий кредит;

в) овердрафт;

г) банківський кредит;

д) споживчий кредит;

є) міжнародний кредит;

ж) виробничий кредит;

з) комерційний кредит.

і) перерозподільна функція кредиту;

- к) кредитор;
- л) позичковий процент;
- м) позичальник;
- н) контрольна функція кредиту;
- о) кредит;
- п) строковість.

**Завдання 2. Знайдіть єдину правильну відповідь.**

1. Суб'єкти кредиту:

- а) кредитори, посередники, позичальники;
- б) кредитори, позичальники;
- в) кредитори, позичальники, фінансові установи.

2. Особливості кредитних відносин:

- а) добровільність;
- б) рівноправність;
- в) взаємна вигідність;
- г) договірний характер.

3. Залежно від сфери економіки, у яку спрямовується позичена цінність, можна виокремити кредит:

- а) банківський;
- б) виробничий;
- в) грошовий;
- г) товарний.

4. Який вид кредиту може бути реалізований у товарній формі:

- а) банківський;
- б) виробничий;
- в) державний;
- г) комерційний?

5. Який вид кредиту виконує емісійну функцію:

- а) банківський;
- б) виробничий;
- в) грошовий;
- г) товарний?

6. Ціна грошей як позичкового капіталу, яку вони набувають на грошовому ринку, – це:

- а) купівельна спроможність грошей;
- б) процент;
- в) норма прибутку.

7. Джерелом сплати позикового відсотка є:
- а) позиковий капітал;
  - б) дохід кредитора;
  - в) дохід на позиковий капітал;
  - г) прибуток позичальника.
8. Максимальною межею норми процента є:
- а) максимальна норма прибутку;
  - б) середня норма прибутку;
  - в) мінімальна норма прибутку;
  - г) визначити неможливо.
9. Розрізняють такі види процентних ставок:
- а) тимчасові;
  - б) реальні;
  - в) номінальні;
  - г) коригуючі.
10. Зазвичай вищою є:
- а) норма позичкового процента на вклади і депозити, ніж норма позичкового процента за кредитами;
  - б) норма позичкового процента за кредитами, ніж норма позичкового процента на вклади і депозити;
  - в) правильної відповіді немає.
11. Базова (облікова) ставка процента в Україні визначається:
- а) Міністерством фінансів України;
  - б) комерційними банками;
  - в) центральним банком;
  - г) грошовим ринком.
12. Хто встановлює розмір процентної ставки за кредитами комерційних банків:
- а) Міністерство фінансів України;
  - б) комерційний банк;
  - в) центральний банк;
  - г) грошовий ринок.
13. З боку пропозиції позичкового капіталу на рівень процентної ставки впливають чинники:
- а) термін користування позичкою;
  - б) циклічність коливань виробництва;
  - в) міжнародні чинники;
  - г) рівень монетизації економіки.

14. З боку попиту позичкового капіталу на рівень процентної ставки впливають чинники:

- а) термін користування позичкою;
- б) циклічність коливань виробництва;
- в) міжнародні чинники;
- г) рівень монетизації економіки.

15. Позичковий процент сприяє:

- а) збільшенню обсягів наданих кредитів;
- б) зміцненню господарського розрахунку;
- в) зменшенню собівартості продукції;
- г) збільшенню отриманого прибутку.

***Завдання 3. Визначте, яке з тверджень правильне, а яке – помилкове.***

1. Позичковий процент є платою за користування позичковим капіталом, його ціною.

2. Джерелом сплати процента є дохід підприємця.

3. Номінальними є процентні ставки, які скориговані на зміну рівня цін.

4. Процентна ставка далеко не завжди характеризує рівень доходу на цінний папір.

5. На процентні ставки не впливають строки погашення боргових зобов'язань.

6. Розрізняють основні три форми кредиту.

7. За комерційного кредиту кредитор може надати кредит лише своєму покупцеві.

8. Об'єктом лізингу є будь-яке майно, що належить до оборотних засобів.

9. Кредит на споживчі потреби – це кредит на розширення діючого підприємства.

10. Мікроекономічні межі кредиту визначають обсяги попиту на кредит окремих позичальників.

11. Кредитні відносини є ціннісними.

12. Суб'єкт кредиту – це цінність, що передається в позику кредитором позичальнику.

13. Однією з функцій кредиту є перерозподільна функція.

14. Розміщення вільної цінності в позику – це перша стадія відтворувального руху кредиту.

15. Поверненість позичених коштів кредиторів означає, що позичальник мусить повернути весь обсяг одержаної в позику цінності.

16. Принципи кредитування між собою не пов'язані.

#### **Завдання 4**

Фірмі потрібно зібрати 300 000 грн, щоб через 10 років придбати будинок під офіс. Найбільш безпечним способом нагромадження є придбання безризикових державних цінних паперів, що генерують річний дохід за ставкою 20 % при піврічному нарахуванні відсотків.

Яким повинен бути первісний внесок фірми?

#### **Завдання 5**

Мале підприємство припускає створити спеціальний фонд у розмірі 250 000 грн, для чого буде щорічно вносити в банк 65 285 грн під 15 % річних. Визначити термін, необхідний для створення фонду.

Визначити термін, необхідний для створення фонду, у випадку щомісячної, щоквартальної і піврічної капіталізації.

#### **Завдання 6**

Визначити, під яку ставку відсотків вигідніше розмістити капітал у 20 000 грн на чотири роки:

- 1) під просту ставку 32 %;
- 2) під складну ставку в 21 % при щоквартальному нарахуванні;
- 3) під складну ставку в 24 % при щорічному нарахуванні?

#### **Завдання 7**

При дисконті векселя на суму 350 000 грн до терміну оплати, якого залишилося 70 днів, банк виплатив пред'явникові 220 000 грн.

Розрахуйте величину дисконтної ставки банку.

#### **Завдання 8**

Кредит у розмірі 30 000 грн виданий на термін 3 роки і 120 днів. Обумовлена в контракті складна щоквартальна ставка дорівнює 25 %.

Визначити суму боргу на кінець терміну, застосовуючи два способи нарахування відсотків. Оцінити розбіжність.

### **Завдання 9**

Експортер надав покупцеві розстрочку платежу в розмірі 70 % вартості товару на 3 роки з розрахунку 12 % річних. Загальна сума контракту склала 500 000 грн. Погашення кредиту передбачається через півроку після постачання рівними піврічними внесками.

У даному випадку експортер виписує комплект із 5 тратт на суму боргу по 70 000 грн кожна і відсотків, що нараховуються. Останні можуть нараховуватися з загальної суми заборгованості (до дати наступного платежу) або на суму тратти (від дати видачі до моменту оплати).

Визначите суми, проставлені у векселях (сума погашення основного боргу плюс відсотки), для двох варіантів нарахування відсотків.

### **Завдання 10**

Надано споживчий кредит на купівлю телевізора в розмірі 5 500 грн на термін 6 місяців під 18 % річних. Погашення основного боргу виробляється рівними щомісячними платежами з нарахуванням відсотків на залишок боргу. За обслуговування кредиту банк стягує при одержанні кредиту 8 % комісійних від суми кредиту. Скласти план погашення кредиту. Знайти подорожчання товару.

### **Завдання 11**

Оплата за товар вартістю 800 000 грн проводиться векселями. Видано чотири векселі по 200 000 грн, що погашаються кожне півріччя. Процентна ставка за наданий кредит 14 % простих річних.

Визначити суми, проставлені у векселях (сума погашення основного боргу плюс відсотки), якщо відсотки нараховуються першим способом (нараховують із загальної суми заборгованості до дати наступного платежу).

На яку дисконтну ставку може погодитися продавець, щоб, не змінюючи умови комерційного кредиту, не понести збитки?

### **Завдання 12**

Банк надав клієнтові кредит на три місяці з 09.03 по 09.06 під заставу ста акцій, курсова вартість яких у день видачі кредиту (09.03) дорівнює 460 грн за акцію. Сума кредиту складає 75 % курсової вартості застави; кредит видається під 22 % річних; за обслуговування боргу банк стягує 1,5 % від номінальної суми кредиту.

Визначити розмір кредиту, отриманого клієнтом банку.

### **Завдання 13**

Експортер надав покупцеві розстрочку платежу в розмірі 80 % вартості товару на 6 років з розрахунку 6 % річних. Загальна сума контракту склала 100 000 грн. Погашення кредиту відбувається через півроку після постачання рівними піврічними внесками. У даному випадку експортер виписав комплект тратт на суму боргу і відсотків, що нараховуються з загальної суми заборгованості до дати наступного платежу.

У час оплати за векселями експортер їх передавав на інкасо й одержував платіж.

Завдання:

1. Складіть план погашення боргу.
2. Яку суму одержить експортер усього за цим контрактом?
3. Яку суму складуть повні витрати імпортера за цим контрактом?

### **Завдання 14**

Імпортер розглядає кілька варіантів умов комерційного кредиту.

Загальна сума контракту складає 250 000 грн.

Варіант 1. Розстрочка платежу імпортерові в розмірі 70 % вартості товару на 3 роки з розрахунку 16 % річних. Погашення кредиту передбачається через квартал після постачання товару рівними щоквартальними внесками.

Варіант 2. Розстрочка платежу імпортерові в розмірі 85 % вартості товару на 8 років з розрахунку 21 % річних. Погашення кредиту передбачається через рік після постачання товару рівними щорічними внесками.

Завдання:

1. Визначите суми, проставлені у векселях (сума погашення основного боргу плюс відсотки), якщо відсотки нараховуються з загальної суми заборгованості до дати наступного платежу.
2. Який варіант більш вигідний для експортера, і який для імпортера?
3. Яку суму складуть повні витрати імпортера за цими варіантами?

### **Завдання 15**

Підприємству необхідно придбати устаткування вартістю 40 млн грн. Менеджеру підприємства необхідно прийняти рішення щодо джерел фінансування придбання автомобілів.

Можливі два варіанти:

1. Придбання його на заводі-виготовлювачі за 40 млн грн на умові комерційного кредиту з рівномірною розстрочкою платежу на 5 років під 15 % річних. При цьому потрібен аванс у розмірі 10 % вартості устаткування. Погашення кредиту передбачається через півроку після постачання рівними піврічними внесками. Відсотки нараховуються з загальної суми заборгованості до дати наступного платежу.

2. Придбання його також на заводі-виготовлювачі, але з негайним розрахунком, при цьому надається знижка 10 % від вартості устаткування. Однак при цьому підприємству доведеться брати кредит у банку на 4 роки для купівлі устаткування на всю вартість під 17 % річних. Погашення основного боргу виробляється рівними щоквартальними платежами з нарахуванням відсотків на залишок боргу.

Завдання:

1. Скласти плани погашення комерційного кредиту та банківської позики у вигляді таблиць.

2. Зробити порівняльний аналіз ефективності комерційного кредиту та банківського кредитування при купівлі основних засобів

3. Дати оцінку ефективності кожного варіанта фінансування та його вигідності для підприємства. Які кількісні і якісні фактори ви враховували при оцінці? Описати переваги і недоліки використання кожного з джерел фінансування при купівлі устаткування.

### **Завдання 16**

Компанія планує придбати нову вантажівку, що коштує 80 000 грн. Машину можна купити або взяти в операційну оренду.

1. Якщо машину взяти в оренду, компанія сплачуватиме на початку кожного року 19 810 грн. Оренда триватиме 6 років. Оренда буде включати техобслуговування.

2. Компанія може взяти позику під 14 % річних на 6 років щоб купити машину. Погашення кредиту повинне вироблятися рівними щоквартальними виплатами з нарахуванням відсотків на залишок боргу.

У цьому випадку компанії доведеться витратитися по 2 000 грн на рік на техобслуговування.



Після закінчення 6 років його ліквідаційна вартість прогнозується рівної 5 000 грн. Через 6 років компанія планує замінити вантажівку в будь-якому випадку.

Завдання:

1. Скласти плани погашення банківського кредиту та погашення договору оренди у вигляді таблиць.

2. Що краще вибрати – оренду чи купівлю? Поясніть чому.

3. Зробити порівняльний аналіз ефективності оренди та купівлі основних засобів. Які кількісні і якісні фактори ви враховували при аналізі? Описати переваги і недоліки оренди та купівлі при придбанні обладнання.

## **Тема 9. Фінансові посередники грошового ринку**

***Завдання 1. До кожного наведеного положення знайдіть відповідний термін або поняття.***

1. Спеціалізована небанківська фінансово-кредитна установа, що надає позики під заставу рухомого майна.

2. Фінансовий посередник, діяльність якого не пов'язана з обов'язковим виконанням базових банківських операцій.

3. Фінансовий посередник, що спеціалізується на купівлі у фірм прав на вимогу боргу.

4. Фінансово-кредитна установа, діяльність якої складається з мобілізації тимчасово вільних коштів з метою подальшого надання їх у позики, як правило, не інвестиційного характеру.

5. Кредитна установа, яка виконує перелік операцій, зарахованих до базових банківських: мобілізує тимчасово вільні кошти, надає їх у позики, здійснює розрахунки між клієнтами.

6. Фінансовий посередник, що спеціалізується на управлінні вільними грошовими коштами інвестиційного призначення.

7. Спеціалізована фінансово-кредитна установа, яка за власні або залучені кошти набуває предмети тривалого користування (машини, обладнання, устаткування, споруди) з метою передання їх у довгострокову оренду або оренду з викупом, як правило, на тривалий час 5 – 10 років і більше, іншим економічним суб'єктам для використання ними у виробничій сфері.

**Терміни і поняття:**

- а) інвестиційна компанія;
- б) лізингова компанія;
- в) банк;
- г) небанківська фінансово-кредитна установа;
- д) фінансова компанія;
- є) ломбард;
- ж) факторингова компанія.

**Завдання 2. Знайдіть єдину правильну відповідь.**

1. У діяльності небанківських фінансово-кредитних установ спільним є:

- а) страхування своїх клієнтів від непередбачуваних подій та втрат;
- б) забезпечення посередництва в інвестиційному процесі;
- в) не депозитне акумулювання коштів;
- г) взаємне кредитування.

2. На кредитуванні продажу споживчих товарів спеціалізується такий небанківський інститут кредитної системи:

- а) трастова компанія;
- б) фінансова компанія;
- в) ломбард;
- г) кредитна спілка.

3. Характерною ознакою інвестиційних фінансових посередників є:

- а) залучення коштів через продаж кредиторам своїх акцій, облігацій;
- б) залучення коштів через продаж кредиторам акцій підприємств;
- в) залучення коштів на підставі договору з кредитором;
- г) залучення коштів на підставі договору з інвестором.

4. Фінансове посередництво – це:

- а) банківські операції з надання кредитів;
- б) банківські операції з фінансування інвестицій;
- в) акумуляція вільних грошей на грошовому ринку та розміщення їх

серед позичальників;

- г) операції зі створення депозитів.

5. Діяльність фінансових посередників спрямована на:

- а) поповнення державного бюджету;
- б) забезпечення функціонування комерційних банків;
- в) розвиток страхової справи;
- г) переміщення позичкових капіталів у економіці.

6. Переваги фінансового посередництва порівняно з прямими відносинами кредиторів і позичальників:

а) оперативне повернення позичальниками коштів, розміщених у банківські позики;

б) оперативне розміщення вільних коштів кредиторів у дохідні активи;

в) оперативне отримання додаткових коштів позичальниками;

г) збільшення витрат на проценти за депозитами.

7. До фінансових посередників в Україні належать:

а) страхові компанії;

б) промислові підприємства;

в) фізичні особи;

г) ломбарди.

8. Визначити ознаки, за якими юридична особа є банком:

а) ведення касових операцій; рекламна діяльність; надання кредитів;

б) приймання депозитів; надання кредитів; здійснення кредитно-розрахункових операцій;

в) приймання депозитів; страхування кредитів; отримання прибутку;

г) отримання прибутку; надання кредитів; приймання депозитів.

9. Визначте функції банків:

а) кредитна, емісійна;

б) емісійна, трансформаційна;

в) стабілізаційна, нагромаджувальна;

г) захисна, емісійна.

10. Банківська система – це:

а) сукупність банків у економіці;

б) законодавчо визначена сукупність установ, які ведуть банківську діяльність на постійній професійній основі і функціонують у державі як самостійна економічна структура;

в) фінансові органи держави та кредитні установи;

г) сукупність інститутів, що здійснюють кредитування населення.

11. Визначте мету діяльності комерційного банку:

а) залучення депозитів та надання кредитів;

б) сплата податку державі;

в) отримання прибутку;

г) ведення касових операцій.

12. Визначте функцію, які виконує банківська система:

- а) перерозподіл коштів фізичних та юридичних осіб;
- б) трансформаційну;
- в) емісійну;
- г) інвестиційну;
- д) стабілізаційну;
- є) золотовалютного регулювання.

**Завдання 3. Визначте, яке з тверджень правильне, а яке – помилкове.**

1. Визначальною економічною ознакою банку взагалі можна вважати комплекс із трьох посередницьких операцій.

2. Сучасний комерційний банк не здійснює лізингових операцій.

3. Факторингові компанії це фінансові посередники, що спеціалізуються на управлінні довгостроковими вільними грошовими коштами.

4. Одним із чинників розвитку фінансових інновацій є зміна економічного середовища.

5. Грошовий ринок поділяється на два сектори: сектор прямого фінансування та сектор опосередкованого фінансування.

6. Дії різних груп фінансових посередників направлені на різні об'єкти грошового ринку.

7. Фінансові посередники надають послуги зі зменшення ризику.

8. З-поміж фінансових посередників можна виокремити групу довірних ощадних інституцій.

9. Банки посідають провідне місце на грошовому ринку.

#### **Завдання 4**

Експортер надав покупцеві розстрочку платежу в розмірі 85 % вартості товару на 2 роки з розрахунку 8 % річних. Загальна сума контракту склала 250 000 грн. Погашення кредиту передбачається через квартал після постачання товару рівними щоквартальними внесками. Форфетуючий банк може врахувати векселі, що видані покупцем за цим контрактом під 7,5 % річних.

Визначити суми, проставлені у векселях (сума погашення основного боргу плюс відсотки), для двох варіантів нарахування відсотків.

Який дохід одержить форфетуючий банк?

### **Завдання 5**

Вартість орендного устаткування – 1,5 млн грн, термін лізингового договору – 7 років. Лізинговий відсоток – 12 % річних, внесок платежів виробляється двічі на рік. Ліквідаційна (залишкова) вартість устаткування визначена в межах 10 % первісної вартості.

Вивести план погашення боргу за лізинговим договором у вигляді таблиці.

### **Завдання 6**

Лізингова компанія має можливість придбати устаткування вартістю 3 млн грн для наступної здачі його в операційну оренду.

Термін договору оренди – 2 роки, після закінчення зазначеного терміну устаткування повертається лізинговій компанії. Термін служба устаткування – 7 років. Ліквідаційна вартість устаткування наприкінці 2-го року експлуатації оцінюється в 2 600 000 грн. Відсотки за оренду устаткування лізингова компанія планує встановити на рівні 18 % річних з рівномірними щомісячними внесками.

Поточні депозитні умови на ринку: базова ставка – 16 % річних і кожне півріччя вона підвищується на 0,5 %. Відсотки складні, нараховуються щомісяця.

Завдання:

1. Визначите кращий для лізингової компанії варіант, зробити порівняльний аналіз ефективності варіантів.

### **Завдання 7**

Корпорація має намір придбати нове обладнання ціною 1 млн грн на своєму заводі в Києві. Вона може одержати відповідну банківську позичку. З іншої сторони Київський інвестиційний фонд пропонує орендну схему фінансування.

Вихідні дані для розрахунку:

1. Устаткування має 10-літній термін експлуатації.
2. Експлуатаційні витрати складуть 50 000 грн у рік.
3. Кредит може бути отриманий під 14 % річних і повинен бути відшкодований рівними щомісячними платежами протягом 3 років з нарахуванням відсотків на залишок боргу.
4. Попередньо визначена орендна плата в сумі 160 000 грн кожне півріччя протягом трьох років.
5. Корпорація не планує згорнути свою діяльність і тому майже напевно придбає це устаткування у власність наприкінці оренди. За

умовами оренди вона зможе придбати це устаткування за ринковою ціною на той момент, що планується на рівні 200 000 грн.

Завдання:

1. Що більш вигідно – купити або орендувати обладнання? Скласти плани погашення кредиту та погашення договору оренди у вигляді таблиць.

2. Зробити порівняльний аналіз ефективності оренди та купівлі основних засобів. Які кількісні і якісні фактори ви враховували при аналізі? Описати переваги і недоліки оренди та купівлі при придбанні обладнання.

## **Тема 10. Центральні банки**

### ***Завдання 1. Знайдіть єдину правильну відповідь.***

1. Принципами функціонування НБУ є:

- а) підзвітність Кабінету Міністрів;
- б) вертикальна структура управління;
- в) економічна самостійність;
- г) централізація системи банку;
- д) єдність системи банку;
- є) незалежність банку.

2. Як потрібно змінити норму обов'язкових резервів, якщо необхідно зменшити масу грошей в обігу:

- а) підвищити;
- б) знизити;
- в) залишити незмінною;
- г) спочатку підвищити, а потім знизити?

3. У чому полягає головне завдання діяльності центрального банку:

- а) забезпечення сталості національних грошей;
- б) обслуговування комерційних банків;
- в) обслуговування уряду;
- г) контроль та регулювання стану грошового ринку?

4. Термін "операції на відкритому ринку" означає:

а) діяльність центрального банку з надання кредитів комерційним банкам;

б) діяльність центрального банку зі зміни загальної величини поточних рахунків банку;

в) діяльність центрального банку з купівлі або продажу державних цінних паперів;

г) діяльність центрального банку з рефінансування комерційних векселів

5. Якщо центральний банк продає велику кількість державних цінних паперів населенню, то це приведе до:

а) скорочення кредитних резервів комерційних банків;

б) зменшення можливості розширення кредитів;

в) збільшення рівня процентних ставок;

г) розширення кредитних резервів комерційних банків;

д) збільшення можливості розширення кредитів;

е) зменшення рівня процентних ставок.

6. Збільшення облікової ставки зазвичай призводить до:

а) зростання цін на акції та облігації;

б) зниження цін на акції та облігації;

в) зростання цін на акції і зниженню цін на облігації;

г) зниження цін на акції і збільшенню цін на облігації.

7. Якщо центральний банк підвищує облікову ставку, то це спрямовано на:

а) зниження загальної величини резервів банків;

б) збільшення загальної величини резервів банків;

в) стимулювання зростання накопичень населення;

г) сприяння зростанню кредитів, які надаються центральним банком.

8. Зниження облікової ставки як інструменту грошово-кредитної політики призводить до обмеження ефекту, тому що:

а) центральний банк не має права змінювати облікову ставку в значних розмірах;

б) центральний банк не може прямо впливати на обсяг кредитів, які надають комерційні банки;

в) воно призводить до знищення курсу акцій та облігацій;

г) воно компенсується збільшенням резервів комерційних банків.

9. Яка з перелічених операцій зменшить кількість грошей в обігу:

а) центральний банк зменшує норму обов'язкових резервів;

б) центральний банк скуповує облігації (держави) у населення та банків;

в) центральний банк знижує облікову ставку;

г) центральний банк продає облігації комерційним банкам?

10. Якщо центральний банк намагається збільшити об'єм ВВП, то які заходи він не повинен здійснювати:

- а) збільшити банківські резерви;
- б) збільшити грошові засоби на поточних рахунках;
- в) збільшити процентні ставки за надання кредитів;
- г) збільшити доступність кредитів?

11. На величину якого з елементів ВВП найбільш впливають зміни в рівні процента:

- а) споживчі витрати;
- б) державні витрати;
- в) інвестиції;
- г) чистий імпорт?

12. Політика "дешевих грошей" направлена на:

- а) збільшення грошової маси в країні
- б) зменшення грошової маси в країні.

13. Політику "дешевих грошей" проводять для:

- а) підвищення ділової активності;
- б) для зниження ділової активності.

14. При проведенні політики "дорогих грошей":

- а) інвестиції знижуються;
- б) інвестиції збільшуються.

15. Для подолання спаду використовують:

- а) політику "дешевих грошей";
- б) політику "дорогих грошей".

16. Для подолання інфляції використовують:

- а) політику "дешевих грошей";
- б) політику "дорогих грошей".

**Завдання 2. Визначте, яке з тверджень правильне, а яке – помилкове.**

1. Як правило, центральні банки у розвинутих країнах залежать лише від органів державної влади при встановленні цільових орієнтирів грошово-кредитної політики.

2. Визначальною функцією центрального банку є трансформаційна функція.



3. Політична незалежність центрального банку проявляється в його самостійності у виборі інструментів грошово-кредитної політики.

4. Центральний банк може бути створений двома шляхами. Один з яких – це революційний.

5. Статус і принципи діяльності НБУ визначені Основним законом держави – Конституцією України.

6. Головне призначення центрального банку – управління попитом на гроші і регулювання діяльності банків з метою забезпечення стабільності національної валюти.

7. Попередниками центральних банків були емісійні банки.

8. Національний банк управляє безготівковою емісією комерційних банків.

9. Центральний банк впливає на ціну грошей, тобто рівень процентних ставок.

## **Тема 11. Комерційні банки**

***Завдання 1. До кожного наведеного положення, знайдіть відповідний термін або поняття.***

1. Сукупність коштів, які перебувають у розпорядженні банку і використовуються ним для здійснення кредитних та інших активних операцій.

2. Загроза втрат, що зумовлена специфікою банківської діяльності. Поділяється на кредитні, процентні, валютні ризики, ризики від операцій із цінними паперами, ризики зловживань тощо.

3. Сукупність усіх позичок, наданих банком на даний момент. Вона не містить нарахованих, але ще не сплачених відсотків за кредитами, зобов'язань надати кредит, кредитних ліній, які ще не списані, гарантії та акредитиви, депозити в інших банках.

4. Розміщені і використані кошти банку, згруповані за їх економічним значенням у процесі відтворення, які відображаються в лівій частині бухгалтерського балансу банку – активи.

5. Кошти та активи, які можуть бути легко трансформовані в готівку.

6. Конкретна дія банку, пов'язана з його основною діяльністю в певний момент, стосовно певного клієнта.

7. Здатність банку швидко і без втрат перетворити свої активи в пасиви.

**Терміни і поняття:**

- а) банківська ліквідність;
- б) активи банку;
- в) банківські ресурси;
- г) кредитний портфель банку;
- д) банківські ризики;
- є) активи банку високоліквідні;
- ж) банківська операція.

**Завдання 2. Знайдіть єдину правильну відповідь.**

1. Пасивними операціями комерційних банків називаються:

- а) операції щодо залучення вкладів;
- б) операції з видачі кредитів;
- в) банківські послуги.

2. До якого виду операцій належить надання кредиту:

- а) до активних;
- б) до пасивних;
- в) до послуг?

3. Активними операціями комерційних банків називаються:

- а) операції із залучення вкладів;
- б) операції з видачі кредитів;
- в) банківські послуги.

4. Купівля банком у клієнта права на вимогу боргу (без права зворотної вимоги до клієнта) – це:

- а) лізингова операція;
- б) інвестиційна операція;
- в) факторинг;
- г) овердрафт.

5. За формою власності комерційний банк може бути:

- а) приватним;
- б) державним;
- в) акціонерним;
- г) кооперативним.

6. Залежно від організаційної форми комерційний банк може бути:

- а) приватним;
- б) державним;

в) акціонерним;

г) кооперативним.

7. Назвіть, які із зазначених органів є органами управління банку:

а) загальні збори учасників банку;

б) ревізійна комісія;

в) правління (рада директорів) банку;

г) спостережна рада банку;

д) управління внутрішнього аудиту.

8. До зовнішніх ризиків належать такі:

а) ризик країни;

б) ризик продавця;

в) ризик покупця;

г) правовий ризик.

9. До ризиків, які піддаються кількісному оцінюванню, зараховують:

а) репутації фірми;

б) юридичний;

в) ринковий;

г) операційно-технологічний.

***Завдання 3. Визначте, яке з тверджень правильне, а яке – помилкове.***

1. В Україні існують приватні комерційні банки.

2. До складу статутного фонду новоствореного комерційного банку можна включити як власні кошти засновників у грошовій формі, так і їх внесок у натуральній формі (основні засоби).

3. Як виключення, Національний банк може дозволити реєстрацію комерційного банку, якщо статутний капітал менший від мінімальних вимог НБУ.

4. Комерційні банки – кредитні установи, що здійснюють спеціалізовані банківські операції для підприємств, установ, населення переважно за рахунок грошових коштів, залучених у вигляді внесків і позичок.

5. Нині відсутня класифікація комерційних банків за таким критерієм, як розмір капіталу.

6. До виникнення банків призвів розвиток торгівлі.

7. Власний капітал комерційного банку слугує насамперед фондом, який гарантує збереження вкладів клієнтів.

8. У частині "Зобов'язання" балансу банку відображаються кошти банку, які надані в користування іншим банкам та небанківським суб'єктам.

9. "Операції із залучення коштів" – це різновид активних операцій комерційного банку.

## **Тема 12. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною**

***Завдання 1. До кожного наведеного положення знайдіть відповідний термін або поняття.***

1. Міжнародна валютно-кредитна організація, яка має статус спеціалізованої установи ООН, створено в 1944 році з метою регулювання валютно-кредитних відносин між державами-членами і надання їм фінансової допомоги в разі дефіциту платіжного балансу за допомогою короткострокового кредитування.

2. Регіональний міжнародний банк, створений у 1990 році з метою сприяння здійсненню реформ у країнах, які обрали ринковий шлях розвитку економіки.

3. Перший міждержавний банк, який було створено в 1930 році як міжнародний банк центральних банків.

4. Інституції, які створені на основі міждержавних угод з метою регулювання валютно-кредитних та фінансових відносин.

5. Це група споріднених міжнародних організацій, до якої належать: Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Міжнародна асоціація розвитку, Міжнародна фінансова корпорація, Багатостороння агенція гарантування інвестицій, Міжнародний центр урегулювання інвестиційних конфліктів.

6. Сукупність, яка складається з Європейського центрального банку та центральних банків країн-членів Європейського економічного союзу.

7. Міжнародний інвестиційний інститут, створений одночасно з МВФ з метою сприяння країнам-членам в економічному розвитку, надаючи їм середньо- та довгострокові кредити, гарантуючи приватні інвестиції.

### ***Терміни і поняття:***

- а) Європейська система центральних банків;
- б) Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР);
- в) Банк міжнародних розрахунків (БМР);

- г) Міжнародний валютний фонд;
- д) Міжнародний банк реконструкції та розвитку;
- є) Світовий банк;
- ж) Міжнародні валютно-кредитні установи.

**Завдання 2. Знайдіть єдину правильну відповідь.**

1. До складу Світового банку входять організації:

- а) Міжнародний банк реконструкції та розвитку;
- б) Міжнародний центр урегулювання спірних питань щодо інвестицій;
- в) Азіатський банк розвитку;

2. Міжнародний банк реконструкції та розвитку:

- а) надає довгострокові позички країнам-членам;
- б) надає довгострокові позички та гарантує кредити країнам-членам;
- в) надає короткострокові позички країнам-членам.

3. Яка із зазначених організацій надає безвідсоткові кредити, але стягує комісію:

- а) МВФ;
- б) МФК;
- в) МАР;
- г) БАГІ?

4. Коли Україна вступила до МВФ:

- а) 1995 рік;
- б) 1998 рік;
- в) 1992 рік?

5. Україна при вступі до МВФ сплатила внесок :

- а) повністю одразу;
- б) частинами;
- в) скористалася фондом запозичення.

6. Міжнародний валютний фонд було створено:

- а) на Бретон-Вудській конференції;
- б) на Генуезькій конференції;
- в) на Паризькій конференції.

7. Світовий банк було створено:

- а) на Бретон-Вудській конференції;
- б) на Генуезькій конференції;
- в) на Паризькій конференції.

8. Міжнародний банк реконструкції і розвитку – це:
- а) установа, яка створена на базі багатосторонніх угод між державами;
  - б) міжнародна фінансово-кредитна установа, яка надає довгострокові позики під державні програми тільки урядам і центральним банкам країн-членів;
  - в) міжнародна наднаціональна валютно-кредитна організація, що має статус спеціалізованої представницької установи ООН;
  - г) валютно-фінансова організація міжнародного співробітництва.
9. Регіональні міжнародні валютно-кредитні установи, що діють у межах:
- а) Європейського співробітництва;
  - б) Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій;
  - в) Азіатський банк розвитку;
  - г) Європейський інвестиційний банк;
10. Право стати членом Міжнародного банку реконструкції та розвитку мають:
- а) держави, які є членами Організації Об'єднаних Націй;
  - б) держави, які є членами Європейського банку реконструкції та розвитку;
  - в) держави, які є членами Міжнародного валютного фонду;
  - г) будь-яка ринково розвинена країна.
11. Яка організація з Групи Світового банку не є кредитною організацією:
- а) міжнародний центр із врегулювання інвестиційних конфліктів;
  - б) багатостороннє агенство з гарантування інвестицій;
  - в) міжнародний банк реконструкції та розвитку;
  - г) міжнародна асоціація розвитку?

**Завдання 3. Визначте, яке з тверджень правильне, а яке – помилкове.**

1. Міжнародна асоціація розвитку надає безвідсоткові позики найбільшим країнам.
2. Системні позики – це різновид позик, які надаються Світовим банком.

3. Європейський банк реконструкції та розвитку є регіональним міжнародним банком, який було створено в 1891 році.
4. БМР – це банк міжнародного розвитку.
5. Нині в літературі існує чітке визначення економічної інтеграції.
6. На Бретон-Вудській міжнародній валютній конференції було створено Європейський банк реконструкції та розвитку.
7. МВФ – це місцевий валютний фонд.
8. Ставши членом МВФ, Україна увійшла до структури Світового банку.
9. Нині п'ять організацій складають Групу Світового банку.

## **Рекомендована література**

### **Основна**

1. Балабанов И. Т. Деньги и финансовые институты / И. Т. Балабанов. – СПб. : Питер, 2000. – 220 с.
2. Банковское дело / под ред. Н. А. Бабичевой. – М. : Экономика, 1994. – 396 с.
3. Банківські операції : підручник / за ред. А. М. Мороза. – К. : КНЕУ, 2002. – 476 с.
4. Банковское дело : учебник / под ред. В. И. Колесникова, Л. П. Кроливецкой. – М. : Финансы и статистика, 1998. – 368 с.
5. Банковское дело : учебник / под ред. О. И. Лаврушина. – М. : Финансы и статистика, 1998. – 288 с.
6. Башарин Г. П. Начала финансовой математики / Г. П. Башарин. – М. : ИНФРА-М, 1997. – 236 с.
7. Ващенко Т. П. Математика финансового менеджмента / Т. П. Ващенко. – М. : Перспектива, 1996. – 188 с.
8. Гриньова В. М. Гроші і кредит: навч. посібн. / В. М. Гриньова, О. Ю. Проскура. – Х. : Вид. Дім "ІНЖЕК", 2003. – 208 с.
9. Гроші та кредит : підручник / за ред. М. І. Савлука. – К. : КНЕУ, 2002. – 598 с.
10. Демківський А. В. Гроші та кредит : навч. посібн. / А. В. Демківський. – К. : Дакор : Вира-Р, 2003. – 528 с.

11. Деньги, кредит, банки / под ред. Г. И. Кравцовой. – Мн. : Меркванне, 1994. – 270 с.
12. Ковалев В. В. Финансовый анализ. Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности / В. В. Ковалев. – М. : Финансы и статистика, 1996. – 432 с.
13. Кочович Е. Финансовая математика. Теория и практика финансово-банковских расчетов / Е. Кочович. – М. : Финансы и статистика, 1994. – 320 с.
14. Лагутін В. Д. Кредитування. Теорія і практика : навч. посібн. / В. Д. Лагутін. – К. : Знання, 2000. – 216 с.
15. Мелкумов Я. С. Финансовые вычисления. Теория и практика / Я. С. Мелкумов. – М. : ИНФРА-М, 2002. – 384 с.
16. Мишкін Ф. С. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків / Ф. С. Мишкін ; пер. с англ. – К. : Основи, 1999. – 968 с.
17. Общая теория денег и кредита : учебник для вузов / под ред. Е. Ф. Жукова. – М. : Банки и биржи, 1999. – 360 с.
18. Уткин Э. А. Финансовое управление / Э. А. Уткин. – М. : Ассоциация авторов и издателей Тандем ; Изд. ЭКМОС, 1997. – 320 с.
19. Ушакова Н. Н. Инвестирование, финансирование, кредитование. / Н. Н. Ушакова, Т. Е. Унковская. – К. : КГТЭУ, 1997. – 180 с.
20. Фінанси. Грошовий обіг. Кредит : підручник / ред. Л. О. Дробозіна. – Рівне : Вертекс, 2001. – 35 с.
21. Финансы. Денежное обращение. Кредит : учебник / под ред. Л. А. Дробозиной. – М. : Финансы, ЮНИТИ, 1997. – 476 с.
22. Финансы. Денежное обращение. Кредит : учебник для вузов / под ред. Г. Б. Поляк. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 512 с.
23. Четыркин Е. М. Методы финансовых и коммерческих расчетов / Е. М. Четыркин. – М. : Дело, 1998. – 280 с.

### **Додаткова**

24. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента : в 2-х т. Т. 1 / И. А. Бланк. – 3-е изд. – К. : Эльга, Ника-Центр, 2007. – 624 с.
25. Бланк И. А. Стратегия и тактика управления финансами / И. А. Бланк. – К. : МП, СП АДЕ, 1996. – 684 с.
26. Брейли Р. Принципы корпоративных финансов / Р. Брейли, С. Майерс. – М. : Олимп-Бизнес, 1997. – 1200 с.



27. Брігхем Є. Основи фінансового менеджменту / Є. Брігхем ; пер. з англ. – К. : Молодь, 1997. – 1000 с.
28. Дамари Г. Финансы и предпринимательство / Г. Дамари. – Ярославль : Периодика, 1993. – 322 с.
29. Іванов В. М. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн : курс лекцій / В. М. Іванов, І. Я. Софіщенко. – К. : МАУП, 2001. – 232 с.
30. Ковалева А. М. Финансы / А. М. Ковалева. – М. : Финансы и статистика, 1997. – 380 с.
31. Комаринський Я. Фінансово-інвестиційний аналіз / Я. Комаринський, І. Яремчук. – К. : Книга пам'яті України, 1996. – 298 с.
32. Корнєєв В. В. Кредитні та інвестиційні потоки капіталу на фінансових ринках / В. В. Корнєєв. – К. : НДФІ, 2003. – 376 с.
33. Корнєєв В. В. Фінансові посередники як інститути розвитку / В. В. Корнєєв. – Х. : Основа, 2007. – 192 с.
34. Мандрул О. Г. Фондовий ринок: операції з цінними паперами : навч. посібн. / О. Г. Мандрул, І. А. Павленко. – 2-ге вид., доп. та переробл. – К. : КНЕУ, 2000. – 156 с.
35. Маслова С. О. Фінансовий ринок : навч. посібн. / С. О. Маслова, О. А. Опалов. – К. : Каравела, 2000. – 304 с.
36. Нікбахт Е. Финансы / Е. Нікбахт, А. Гроппеллі. – К. : Либідь, 1993. – 383 с.
37. Пересада А. А. Основы инвестиционной деятельности / А. А. Пересада. – К. : Либра, 1996. – 344 с.
38. Поукок М. А. Финансовое планирование и контроль / М. А. Поукок, А. А. Тейлор. – М. : ИНФРА-М, 1996. – 480 с.
39. Савицкая Г. В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия / Г. В. Савицкая. – Мн. : ИП "Экоперспектива", 1997 – 496 с.
40. Фінанси. Грошовий обіг. Кредит : підручник / за ред. Л. О. Дробозіної. – Рівне : ВЕРТЕКС, 2001. – 352 с.
41. Фінанси зарубіжних корпорацій : навч. посібн. / В. М. Суторміна, В. М. Федосов, Н. С. Рязанова ; за ред. В. М. Федосова. – К. : Либідь, 1993. – 247 с.
42. Финансы : учебник для вузов / под ред. проф. М. В. Романовского. – М. : Перспектива, 2000. – 660 с.
43. Финансовый менеджмент : теория и практика : учебник / под ред. Е. С. Стояновой. – 4-е изд., перераб. и доп. – М. : Перспектива, 1999. – 660 с.

44. Шелудько В. М. Фінансовий ринок : підручник / В. М. Шелудько. – 2-ге вид., стер. – К. : Знання, 2008. – 536 с.

45. Шеремет А. Д. Финансы предприятия / А. Д. Шеремет, Р. С. Сайфулин. – М. : ИНФРА, 1997. – 344 с.

## **Ресурси мережі Internet**

46. Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України. – Режим доступу : [www.rada.dpfi.gov.ua](http://www.rada.dpfi.gov.ua).

47. Інтернет–портал для управлінців. – Режим доступу : [www.management.com.ua](http://www.management.com.ua).

48. ЛігаБізнесІнформ. – Режим доступу : [www.liga.net](http://www.liga.net).

49. Нормативні акти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [www.nau.kiev.ua](http://www.nau.kiev.ua).

50. Право. Україна. – Режим доступу : [www.legal.com.ua](http://www.legal.com.ua).

51. Сайт бібліотеки "Цінні папери України". – Режим доступу : <http://securities.org.ua/securitiesjournal>.

52. Сайт Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку. – Режим доступу : <http://www.ssmc.gov.ua>.

53. Сайт Державної комісії регулювання ринків фінансових послуг в Україні. – Режим доступу : [www.dpfi.gov.ua](http://www.dpfi.gov.ua).

54. Сайт "Ідеальна країна". Розділ: фінанси. – Режим доступу : [www.archive.kraina.org.ua](http://www.archive.kraina.org.ua).

55. Сайт Інституту світової економіки і міжнародних відносин (відділ міжнародних валютно-фінансових відносин). – Режим доступу : <http://www.iweir.org.ua>.

56. Сайт Міністерства економіки України. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua>.

57. Сайт Міністерства фінансів України. – Режим доступу : [www.minfin.gov.ua](http://www.minfin.gov.ua).

58. Сайт Науково-дослідного фінансового інституту Міністерства фінансів України. – Режим доступу : <http://www.ndfi.minfin.gov.ua>.

59. Сайт НБУ. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.

60. Сайт "Україна фінансова – новини, аналітика, рейтинги, довідники фінансових установ". – Режим доступу : [www.u-fin.com.ua](http://www.u-fin.com.ua).

61. Сайт Української асоціації інвестиційного бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.uaib.com.ua>.

62. Сайт “Фінанси України, курси валют, кредити, депозити, банки, компанії”. – Режим доступу : [www.finance.com.ua](http://www.finance.com.ua)
63. Сайт Центру інноваційних знань Світового Банку в Україні. – Режим доступу : <http://www.ksue.org.ua>.
64. Сайт Центру перспективних соціальних досліджень. – Режим доступу : <http://www.cpsr.org.ua>.
65. Сервер Верховної Ради України. – Режим доступу : [www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).
66. Українське право [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [www.ukrpravo.com](http://www.ukrpravo.com).

